CONSILIUL NAŢIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă
Bucureşti, Piaţa Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro
Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA nr. 168
Din 09.05.2018

Dosar nr: 95/2018
Petiţia nr: 930/19.02.2018
Petenţi: Jurindex Media SRL
Cosma Andreea
Savaliuc Ovidiu Răzvan

Reclamaţi: Iohannis Klaus Werner
Kovesi Laura Codruţa

Obiect: afirmaţii publice cu potenţial caracter discriminatoriu

I. Numele, domiciliul şi sediul părţilor

Numele şi domiciliul procedural al petenţilor

1. Jurindex Media S.R.L. cu sediul în Bucureşti, Str. [redacted], Sector 2, editor al publicaţiei „Lumea Justiţiei", reprezentată de către Răzvan Savaliuc, în calitate de manager şi jurnalist
2. Cosma Andreea, deputat, cu domiciliul în Ploieşti, str. [redacted] judeţul Prahova, cu domiciliul ales în Ploieşti, [redacted]
3. Savaliuc Ovidiu Răzvan, jurnalist, cu domiciliul în Bucureşti, [redacted]

Numele şi domiciliul procedural al părţilor reclamate

4. Iohannis Klaus Werner, Preşedintele României, Administraţia Prezidenţială, cu sediul în Bucureşti, Şos. Cotroceni nr. 1, Sector 6
5. Kovesi Laura Codruţa, Procuror Şef al Direcţiei Naţionale Anticorupţie, Direcţia Naţională Anticorupţie, cu sediul în Bucureşti, Str. Ştirbei Vodă nr. 79-81, Sector 1

II. Obiectul sesizării şi descrierea presupusei fapte de discriminare

Petenţii reclamă afirmaţii publice discriminatorii ce încalcă demnitatea umană şi prezumţia de nevinovăţie în cadrul unor declaraţii publice susţinute de părţile reclamate, în calitate de Preşedinte al României, respectiv de procuror şef al Direcţiei Naţionale Anticorupţie.
Afirmaţiile făcute de către preşedintele României în cadrul Conferinţei de presă de la Palatul

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Cotroceni din data de 15.02.2018 „nişte penali fac o încercare disperată să atace şi să discrediteze DNA şi conducerea acestei direcţii. După părerea mea, această încercare este una jalnică şi neconvingătoare, iar opinia mea despre munca DNA o cunoaşteţi. Dar îmi face plăcere să o repet. Direcţia Naţională Anticorupţie şi conducerea DNA fac o treabă foarte bună." „Nu mă văd chemat să mediez între DNA şi persoanele inculpate" „Asta cu penalii am explicat-o de suficiente ori. Nu revin".
Afirmaţiile făcute în conferinţa de presă susţinută la sediul DNA la data de 14.02.2018 de către partea reclamată Kovesi Laura Codruţa „Asistăm în ultima perioadă la un festival disperat al inculpaţilor, care spun neadevăruri, părţi de adevăr. Aici nu e vorba de Kovesi, şi vă reamintesc ce am zis la primul raport de activate. DNA nu e un om, DNA e o instituţie. Acest atac nu e despre Kovesi, e despre procurorii care si-au făcut treaba. Vizează îngenuncherea statului roman, umilirea societăţii şi a poporului român. Suntem atacaţi ca ne-arn făcut treaba. Justiţia e sub un asalt de peste un an. Daca cineva a înţeles ca am ieşit să răspund inculpaţilor se înşală, eu nu răspund inculpaţilor. Dar la anumite neadevăruri am răspuns în mod repetat".

III. Citarea părţilor

6. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, republicată, Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părţilor.
7. Prin intermediul citaţiei nr. 930/27.02.2018, a fost citată petenta Jurindex Media S.R.L., prin reprezentant legal, iar părţile reclamate au fost citate prin intermediul citaţiei înregistrate cu nr. 1086/27.02.2018 pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 12.03.2018. La termen s-a prezentat petenta, prin reprezentant legal, fiindu-i comunicate punctele de vedere formulate de către părţile reclamate.
8. La acelaşi termen, doamna Andreea Cosma a formulat petiţia înregistrată sub nr 1312/12.03.2018 prin care solicită ca aceasta să fie conexată dosarului constituit.
9. Urmare acestor precizări s-a procedat la citarea tuturor părţilor pentru data de 26.03.2018.
10. Procedura legal îndeplinită.

IV. Susţinerile părţilor

Susţinerile petenţilor

Susţinerile petentei Jurindex Media SRL

11. Petenta Jurindex Media SRL, editor al publicaţiei Lumea Justiţiei, prin reprezentant legal, Savaliuc Răzvan, consideră că faptele săvârşite de către părţile reclamate au încălcat demnitatea umană şi au încălcat prezumţia de nevinovăţie, prin declaraţiile publice susţinute în data de 15.02.2018, în contextul unor ample dezvăluiri din partea unor deputaţi, foşti deputaţi, procurori, oameni de afaceri, politicieni, cu privire la grave abuzuri săvârşite de către procurori ai DNA în cursul anchetelor.
12. Petenta consideră că impactul dezvăluirilor, respectiv probele audio ce relevă comportamentul infracţional al unor procurori şi foşti procurori ai DNA, plângerile penale şi disciplinare, reacţiile sociale, politice şi din sistemul judiciar au determinat ieşirea în conferinţe de presă a părţilor reclamate, care au folosit în discursul public termenii "penali" şi "inculpaţi", termeni ce, în opinia petentei, reprezintă un "abuz verbal-o formă de violenţă psihologică care reprezintă o discriminare vădită, extrem de periculoasă ca efect asupra celor aflaţi în proceduri judiciare"
13. Cu referire la termenul penal, petenta susţine că acesta este atribuit unei persoane sau grup de persoane şi are înţelesul săvârşirii unei infracţiuni şi exclude prezumţia de nevinovăţie. În ceea ce priveşte termenul inculpat, petenta precizează că acesta este folosit în procesul penal pentru a defini calitatea procesuală, inculpatul fiind perceput ca o persoană într-o situaţie negativă, care a comis o faptă penală.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

14. Petenta mai arată faptul că termenii de penal şi inculpat nu ar trebui interpretaţi doar prin prisma definiţiei din DEX sau din legislaţia penală, cât şi prin prisma folosirii lor în sens peiorativ. Petenta opinează că, din punct de vedere psihologic, limbajul peiorativ constituie o forma de violenţă psihologică şi de abuz verbal în relaţiile interumane. La stabilirea sensului peiorativ ar trebui luat în calcul contextul, frecvenţa utilizării în discurs, intonaţia dar şi reglementările în vigoare care obligă un şef de stat sau un magistrat să se adreseze în public cu privire la situaţii aflate pe rolul organelor judiciare.

15. Cu privire la partea reclamată, preşedintele României petenta subliniază că ar fi de observat tonul dar şi mimica, precum şi refuzul de a explica termenul de „penal" la insistenta presei, frecvenţa utilizării (de trei ori) şi contextul folosirii, modul în care a fost folosit termenul de penal excluzând posibilitatea ca aceste persoane să fie de bună credinţă care să aibă un scop protejat de lege, respectiv sesizarea unor acte de corupţie, chiar dacă acestea sunt comise de către procurori ai DNA sau poliţişti.

16. Referitor la afirmaţia „nu mă văd chemat să mediez între DNA şi persoane inculpate", fiind folosit termenul de inculpat în sens depreciativ, în sensul că nu s-ar deranja să medieze o situaţie care a inflamat societatea românească pentru că ar fi vorba despre „inculpaţi". Petenta consideră că preşedintele ţării trebuie să fie un mediator şi nu o persoană care se antepronunţă în chestiuni de justiţie, care exced atribuţiilor sale.

17. Cu privire la afirmaţiile procurorului şef al DNA, se arată că folosirea în sens peiorativ a termenului de inculpat ar fi şi mai evidentă (folosit de 11 ori, uneori cu ton zeflemitor) şi asociat unor afirmaţii care exclud orice prezumţie de nevinovăţie "asaltul asupra justiţiei ....festivalul inculpaţilor care vor să umilească societatea, românii...Daca cineva a înţeles că am ieşit să răspund inculpaţilor se înşală, eu nu răspund inculpaţilor... eu răspund oamenilor cinstiţi din România...inculpatul Vlad Cosma...inculpatul Sebastian Ghiţă....inculpata Iorga Moraru...Dacă ne uităm cine atacă, vedem inculpaţi condamnaţi, trimişi în judecată",

18. În calitatea sa de magistrat, partea reclamată ar fi trebuit să se cenzureze şi să aplice prevederile constituţionale privitoare la prezumţia de nevinovăţie. Deşi avea obligaţia legală de a nu comenta cauze penale şi disciplinare aflate pe rol, aceasta nu s-a limitat la a face comentarii asupra lor ci a divulgat şi date nedestinate publicităţii, însă a respins a priori ideea că sesizările ar fi adevărate vorbind despre un „asalt" şi un „festival al inculpaţilor", atribuind termenul de inculpat inclusiv procurorului Iorga Moraru, numită în trecut „cel mai bun procuror al DNA". Astfel ar reieşi dorinţa vădită a acesteia de a supune unor tratamente degradante grupul de persoane care a îndrăznit să sesizeze eventualele abuzuri ale unor anchetatori ai DNA. Potrivit Legii nr. Nr. 365/2004 privind ratificarea Convenţiei Naţiunilor Unite împotriva Corupţiei, era obligată să acorde protecţie persoanelor care au sesizat fapte de corupţie

19. Petenta consideră că motivarea folosită de CNCD pentru sancţionarea unei personae care a creat un cadru ostil, intimidant şi ofensiv asupra unor persoane de orientare homosexuală este pe deplin aplicabilă în speţa de faţă, întrucât în opinia sa, acelaşi efect s-a creat asupra persoanelor aflate în curs de cercetare penală, având sau nu calitatea de inculpat

20. Ar mai trebui să se reţină faptul că niciuna dintre persoanele care au semnalat public abuzuri ale procurorilor DNA nu a fost condamnat definitiv şi chiar dacă ar fi fost nu era relevant. Cu toate acestea percepţia unor cetăţeni poate fi de acest fel şi poate degenera în ură sau desconsiderare, ca urmare a atitudinii avute de persoane cu importante funcţii în stat. Prin adresa nr. 1325/12.03.2018, petenta solicită Colegiului Director să se autosesizeze şi să emită un comunicat de presă în acest sens.

21. De asemenea, petenta îşi precizează interesul în formularea petiţiei, interesul fiind dat de obiectul de activitate al societăţii Jurindex Media SRL, editor al publicaţiei online Lumea Justiţiei, instituţie de presă reprezentativă în plan naţional, jurnaliştii săi fiind licenţiaţi în drept şi jurnalism.

22. Interesul general al JURINDEX MEDIA SRL în calitate de editor al publicaţiei Lumea Justiţiei este dat de rolul şi obligaţia presei, respectiv a jurnaliştilor, de a apăra interesele generale ale societăţii, valorile democraţiei şi ale drepturilor omului. Publicaţia are profil juridic fiind expuse zilnic cazuri din justiţia română, incluziv cazuri de abuzuri ale unor magistraţi. Faţă de afirmaţiile părţilor reclamate, respectiv de la cel mai înalt nivel statului, publicaţia şi jurnaliştii ei au fost percepuţi ca fiind o instituţie de presă care găzduieşte nişte atacuri împotriva justiţiei,

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

fiind astfel blamaţi şi agresaţi verbal că ar fi „complici" şi plătiţi de cei care atacă Justiţia şi că ar fi abdicat de la rolul de jurnalişti oneşti.
23. In acest sens, pe unele site-uri si reţele de socializare, publicaţia Lumea Justiţiei si jurnaliştii publicaţiei sunt injurati, acuzaţi in fel si chip, de tot felul de indivizi de rea-credinta, care dau crezare unor etichete puse de şeful statului si şefa DNA subiecţilor materialelor de presa si asociindu-i cu elemente certate cu legea, care trebuie sa fie blamaţi si excluşi din societate pentru activitatea lor. Se află în aceeaşi situaţie şi colegi de la alte publicaţii serioase, care apăra democraţia si Drepturile Omului, semnalând fără teama abuzurile din sistemul judiciar.
24. Se anexează acte privind calitatea de instituţie de presa a petentei (dovezile de înregistrare a domeniului de internet www.luju.ro si a înregistrării mardi publicaţiei "Lumea Justiţiei" la OSIM - 3 file) precum şi declaraţiile făcute de judecătorii Adina Daria Lupea de la Curtea de Apel Cluj (1 fila) si Madalina Afrasinie, de la Tribunalul Bucureşti (2 file) ca urmare a actelor de discriminare comise prin etichetele "penal" si "inculpat"
25. Judecătorul Adina Daria Lupea, a declarat la dta de 03.03.2018 la postul România TV "Ne-am obişnuit sa folosim in sens negativ termenul inculpat... am observat ca se abuzeaza de acest termen... sa nu-l mai folosim cu uşurinţa in sensul ca o persoana ar fi automat condamnata". La data de 05.03.2018 judecătorul Madalina Afrasinie a declarat la România TV: "As putea sa va spun ca sunt penala. Am si eu plângeri făcute pe numele meu pentru soluţiile date. Probabil ca vor mai trece vreo 20 de ani pana ne vom educa sa respectam drepturile si libertăţile cetăţenilor. Termenul de penal nu exista. Eu am început ca judecător de penal... nici in noile legi nu exista un astfel de termen"...
26. In susţinerea sesizării, petenta se angajeată furnizeze in scurt timp si dovezi privind modul in care Lumea Justiţiei si jurnaliştii publicaţiei sunt tintele unor acte de discriminare pe diverse site-uri si reţele de socializare pentru ca publică poziţiile procesuale ale unor "penali" si "inculpaţi".
27. Prin concluziile scrise formulate se arată faptul că „persoana discriminată" este reprezentată de redacţia si jurnaliştii (inclusiv societatea editoare Lumea Justiţiei). Aceşia au devenit ţintele discriminării, directe si indirecte, dovedind cu înscrisurile depuse, reprezentând o parte din reacţiile aparute in spaţiul public după conferinţele de presa ale lui Klaus Iohannis si Laura Kovesi, din 14 februarie si respectiv 15 februarie 2018. Actele de discriminare comise de Klaus Iohannis si Laura Kovesi, s-au răsfrânt si asupra redacţiei si angajaţilor publicaţiei, care prin natura ei publica in mod frecvent poziţiile persoanelor aflate in proceduri judiciare, inclusiv acuzaţiile acestora ia adresa magistraţilor. Petenta face referiri la o serie de postări pe reţeaua Facebook.
28. Efectul actelor de discriminare constă în încălcarea demnităţii umane prin expunerea la tratamente degradante, încălcarea prezumţiei de nevinovăţie şi hărţuire prin creearea unui cadru ostil şi degradant. Discriminarea a produs reacţii negative, jignitoare, ostile, chiar de ameninţare, in forma continuata, inclusiv după depunerea plângerii la CNCD.
29. Referitor la apărările părţii reclamate Klaus Iohannis, prin Punctul de vedere depus la CNCD la 12.03.2018: Ca persoanele carora li se poate asocia termenul "penal" nu constituie o categorie sociala sau grup si nu pot fi identificate. Cu toate acestea, paratul admite (vezi pag. 6) în chiar propria sa apărare ca termenul "penal" poate crea unor persoane "o stare/situatie defavorizanta", dar pretinde ca subiecţii unor astfel de etichetării "nu pot fi identificaţi cu precizie". Paratul isi recunoaşte astfel culpa, admite posibilitatea producerii unei stări/ situaţii defavorizante, dar respinge rezultatul discriminării pe considerentul ca victimele nu pot fi identificate. Petenta susţine că o astfel de aparare nu poate fi primita întrucât dovezile prezentate sunt edificatoare, iar jurisprudenta CEDO, a statuat ca in cazurile de încălcare a demnităţii umane prin discriminare nu este relevanta existenta unei intenţii si nici a unei victime in mod concret.
30. Cu privire la invocarea imunităţii prezidenţiale se arată că apararea nu poate fi primita deoarece nu se aplica decât in proceduri penale conform Constituţiei si legat de opinii politice, ceea ce nu e cazul întrucât cele afirmate nu constituie "opinii politice", ci afirmaţii determinate la adresa unor persoane aflate in proceduri judiciare, deci in afara activităţii politice si a atribuţiilor preşedintelui;
31. Însăşi jurisprudenţa CNCD releva ca prin Hotararea Colegiului nr. 410 din 17.10.2011 o

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

astfel de aparare pe excepţia imunităţii prezidenţiale a fost respinsa lui Traian Basescu, care a fost sancţionat cu avertisment pentru discriminarea persoanelor de etnie romma.
32. "Daca cineva a inteles ca am ieşit sa răspund inculpaţilor se insala, eu nu răspund inculpaţilor"
33. Se arată faptul că partea reclamată a depăşit limitele impuse de Ghidul privind relaţia dintre sistemul judiciar din Romania si mass-media, acesta permiţând doar furnizarea de informaţii din dosarele aflate in lucru cu privire la anumiţi inculpaţi, nu si aspecte care nu se regăsesc in dosarele aflate in lucru, precum: "un festival disperat al inculpaţilor care ne ataca" "Eu răspund oamenilor cinstiţi din Romania .."Daca cineva a inteles ca am ieşit sa răspund inculpaţilor se insa/a, eu nu răspund inculpaţilor" Partea reclamată ar fi trecut în registrul unor afirmaţii personale de natura sa vizeze demnitatea umana, prezumţia de nevinovăţie si supunerea la tratamente degradante.
34. Faţă de susţinerile acesteia potrivit cărora "...m-am referit numai la activitatea DNA si la persoanele trimise in judecata sau condamnate in dosarele DNA, si nu am stigmatizat si nici etichetat ope un ton factual si neutru, am prezentat aceste aspecte de fapt" se arată că partea reclamată ar admite că a exprimat "si opinii", dar refuza sa isi asume răspunderea pentru rezultatul afirmaţiilor sale. Partea reclamată ar fi depăşit limitele comunicării instituţionale si ar incalcat Art. 4 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciara potrivit caruia; "(1) In activitatea judiciara Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societăţii si apara ordinea de drept, precum si drepturile si libertăţile cetăţenilor."
35. Asa-zisele „opinii" invocate de Laura Kovesi au incalcat grav prezumţia de nevinovăţie prin folosirea peiorativa a termenului de „inculpat", respectiv prevederile Protocolul 12 la CEDO - Art. 1: „Interzicerea generala a discriminării ...(2) Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publica..." În speţă ar fi aplicabile şi prevederile Directivei Uniunii Europene 2016/343 din 9.03.2016: "(16) Prezumţia de nevinovăţie ar fi incaicata in cazul in care declaraţii publice ale autoritatilor publice sau decizii judiciare, altele decât cele privind stabilirea vinovăţiei) se refera ia o persoana suspectata sau acuzata ca fiind vinovata, atat timp cat vinovăţia persoanei respective nu a fost dovedita conform legii. Art. 3 -Prezumtia de nevinovăţie Statele membre se asigura ca persoanele suspectate si acuzate beneficiază de prezumţia de nevinovăţie pana la dovedirea vinovăţiei conform legii. Art. 4 Referirile publice la vinovăţie (1) Statele membre iau masurile necesare pentru a garanta ca, atata vreme cat vinovăţia unei persoane suspectate sau acuzate nu a fost dovedita conform legii) declaraţiile publice făcute de autoritatiie publice si deciziile judiciare, altele decât cele referitoare la vinovăţie, nu se refera ia persoana respectiva ca fiind vinovata..."
36. De asemenea ar fi fost încălcate şi prevederile art. 1 pct. (2) din OUG 137/2010 prevede expres: "Principiul egalitatii intre cetăţeni, al excluderii privilegiilor si discriminării sunt garantate in special in exercitarea următoarelor drepturi: a) dreptul la un tratament egal in fata instanţelor judecătoreşti si a oricărui alt organ jurisdictional" precum şi ale art. 33 din Legea 365/2004 - Protecţia persoanelor care comunica informaţii: "Fiecare stat parte are in vedere incorporarea in sistemul sau juridic intern a masurilor corespunzătoare pentru a asigura protecţia împotriva oricărui tratament nejustificat ai oricărei persoane care semnalează autoritatilor competente, de buna-credinţa si in baza unor presupuneri rezonabile, orice fapt privind infracţiunile prevăzute de prezenta convenţie."
37. Afirmaţiile părţii reclamate vin în contextul în care pe rolul CSM si al PICCJ , data de 14 februarie 2018 când Laura Kovesi a susţinut conferinţa de presa, cazurile de abuzuri reclamate impotriva procurorilor DNA de diverse persoane aflate in proceduri judiciare au generat reacţia autoritatilor si se declansasera cercetările.
38. Conform legii, procurorul sef al DNA Laura Kovesi nu avea voie sa se autopronunte cu privire la sesizările unor inculpaţi si sa le califice „atac asupra justiţiei" si nici sa pună sub semnul îndoielii veridicitatea acuzaţiilor făcute de persoane aflate in proceduri judiciare cu privire ia corectitudinea unor procurori DNA. Mai ales ca mai toate dosarele DNA se bazeaza pe denunţuri ale unor persoane aflate in proceduri judiciare.
39. In acest context, inainte ca autorităţile competente sa se pronunţe CSM, Inspecţia Judiciara, PICCJ cu privire la plângerile penale impotriva unor procurori DNA, atribuirea etichetei de „inculpaţi" autorilor sesizărilor, s-a incalcat grav demnitatea umana, prezumţia de

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

nevinovăţie si s-a creat un cadru ostil persoanelor care au sesizat abuzuri ale unor procurori DNA. Cadrul ostil s-a rasfrant si asupra petentei, ca publicaţie juridica de profil, care a publicat poziţiile respectivelor persoane, fiindu-le atacata demnitatea, fiind ameninţaţi, etichetaţi ca „penali" si injurati pe reţelele de socializare si in diferite publicaţii.
40. Temeiurile de mai sus referitoare la antepronuntarea prin aplicarea de etichete de „penali" si „inculpaţi de către Preşedintele României, inainte ca autoritatile care s-au autosesizat (CSM, PICCJ, inspectia Judiciara) sa ajunga la un rezultat in privinţa procurorilor DNA acuzaţi de abuzuri, sunt aplicabile si acestuia.

Susţinerile petentului Savaliuc Ovidiu Răzvan

41. Prin adresa nr. 1645/26.03.2018 Savaliuc Ovidiu Răzvan formulează petiţie prin care se constituie ca petent în dosarul nr. 95/2018, alături Jurindex Media SRL, însuşindu-şi motivele invocate în petiţia iniţială. Aşa cum a arătat în susţinerile din şedinta de la data de 26.03.2018, formulează aceleaşi apărări ca ale petentei Jurindex Media SRL solicitând conexarea petiţiei la dosarul nr. 95/2018.

Susţinerile petentei Cosma Andreea

42. Petenta Cosma Andreea, deputat în Parlamentul României şi notar public, prin petiţia înregistrată sub nr.1312/12.03.2018, se raliază petiţiei formulate de către S.C. JURINDEXMEDIA SRL, considerând discriminatorii doar afirmaţiile domnului Klaus Werner Iohannis, care a utilizat termenul penal pentru a eticheta persoanele aflate în curs de cercetare penală şi care au formulat plângeri împotriva unor procurori din cadrul DNA, petenta aflându-se în această situaţie împreună cu tatăl şi fratele său.
43. Petenta consideră că afirmaţiile Preşedintelui României încalcă flagrant prezumţia de nevinovăţie şi că aceste afirmaţii i-au creat un grav prejudiciu de imagine, a fost expusă oprobiului public, în condiţiile în care are calitatea de inculpat într-un dosar, a formulat o serie de plângeri penale şi a făcut dezvăluiri publice cu privire la abuzurile săvârşite de procurorii DNA care "au fabricat dosare familiei sale".
44. Se precizează că din cauza unei anchete abuzive a unui fost procuror DNA, a pierdut o sarcină şi i-a fost distrusă activitatea biroului notarial prin preluarea abuzivă a arhivei notariale. Pelenta mai arată faptul că în ultimii ani a adus acuzaţii publice, formulând şi plângeri penale împotriva unor procurori ai DNA, plângeri înregistrate la PICCJ. Afirmaţiile Preşedintelui României potrivit cărora „nişte penali fac o încercare disperată să atace şi să discrediteze DNA" ar fi de natură a o discrimina pe această petentă, anulându-i calitatea de individ, prin atribuirea etichetei umilitoare de „penal", fiind de natură a-i produce prejudicii morale pe de o parte, iar pe de altă parte fiind de natură a prejudicia activitatea sa de notar public
45. Petenta consideră că faptele Preşedintelui Klaus Werner Iohannis constituie forme de discriminare săvârşite în scopul încălcării demnităţii umane prin supunerea unor tratatamente degradante şi încălcarea prezumţiei de nevinovăţie. Petenta mai arată că afirmaţiile Preşedintelui României au venit în contextul în care au existat ample dezvăluiri, făcute de către persoane cu statut social înalt (deputaţi, foşti deputaţi, procurori, avocaţi, oameni de afaceri, politicieni) cu privire la grave abuzuri săvârşite de către procurori ai DNA, în cursul anchetelor, fiind sesizate instituţii ca PICCJ şi CSM-Inspecţia Judiciară.
46. Impactul deosebit al dezvăluirilor, multitudinea de probe de netăgăduit (înregistrări audio care relevau comportament de interlopi si infracţional ai unor procurori si foşti procurori ai DNA) valul de plângeri penale si disciplinare adresate de victimele procedurilor judiciare la PICCJ si Inspecţia Judiciara/ CSM, autosesizarea Inspecţiei Judiciare, si a preşedintelui CSM, precum si valul de reacţii sociale, politice si din sistemul judiciar de condamnare a practicilor unor procurori DNA, au determinat ieşirea in conferinţa de presa a Preşedintelui Klaus Werner Iohannis.
47. Confruntat cu oprobriul public incontestabil din partea unei parti importante a societăţii, Preşedintele a folosit in discursul sau - in încercarea de a minimaliza importanţa si impactul

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

dezvăluirilor, reacţiile la acestea, precum si de a-i supune oprobriului public pe cei care au venit in spaţiul public cu asemenea dezvăluiri -termenul de: "penal" care reprezintă un abuz verbal - o forma de violenta psihologica, care reprezintă o discriminare vădită, extrem de periculoasa cu efecte asupra celor aflaţi in proceduri judiciare.

48. Petenta arată faptul că Preşedintele României a folosit termenul de "penal", în încercarea de a minimalizeze importanţa şi impactul dezvăluirilor, precum şi de a-l supune oprobiului public pe cei care au venit în spaţiul public cu astfel de dezvăluiri. În opinia petentei modul în care a fost utilizat termenul "penal" ar reprezenta un abuz verbal, o formă de violenţă psihologică cu efecte asupra celor aflaţi în proceduri judiciare. Sunt citate definiţiile din DEX ale termenilor penal şi inculpat, existând şi un sens peiorativ. Pentru stabilirea noţiunii de peiorativ ar trebui analizat contextul, frecvenţa utilizării în discurs, intonaţia. În cazul părţii reclamate, Preşedintele României ar fi refuzat să explice termenul de « penali », utilizare de trei ori în cadrul discursului, « încercarea de atac din partea unor penali » excluzând ca « penalii » să fie persoane de bună credinţă, cu un scop protejat de lege, respectiv de a sesiza fapte de corupţie şi abuzuri comise de către procurori ai DNA şi poliţişti.

49. Preşedintele arată faptul că nu se vede chemat să medieze între DNA şi persoane inculpate, nedorind să medieze o situaţie care a inflamat societatea românească, fiind vorba de « inculpaţi ». Potrivit petentei, intenţia şi culpa părţii reclamate ar fi dincolo de orice bănuială rezonabilă, câtă vreme cazul semnalat prin dezvăluirile publice împotriva procurorilor DNA se află în cercetare disciplinară şi penală, rolul preşedintelui fiind de mediator, în speţa de faţă acesta s-ar fi pronunţat în chestiuni de justiţie.

50. Pretextul Preşedintelui României; "Nu ma vad chemat sa mediez intre DNA si persoane inculpate" este de asemenea unul in care se foloseşte termenul de inculpaţi" in scop depreciativ, in sensul ca el nu se deranjează sa medieze o situaţie care a inflamat societatea romaneasca pentru ca in cauza e vorba de "inculpaţi".

51. Potrivit art. 80 (2) din Constituţie: "Preşedintele României veghează la respectarea Constituţiei si la buna funcţionare a autoritatilor publice. In acest scop, Preşedintele exercita funcţia de mediere intre puterile statului, precum si intre stat si societate". Afirmarea de către Preşedintele Iohannis ca el nu se vede chemat la o mediere intre o instituţie a statului si "persoane inculpate", denota scopul evident de a supune autorii dezvăluirilor din ultima perioada la un tratament degradant, de natura sa coboare statutul social al unei persoane, situaţia sau reputaţia ei. Astfel, persoana nu mai are un nume si nici prezumţia de nevinovăţie ori protecţia de avertizor de integritate, el devine "inculpat", fiind anulat ca individ.

52. Petenta subliniază faptul că niciunul dintre membrii familiei sale care au semnalat abuzurile săvârşite de procurorii DNA nu a fost condamnat definitiv, iar percepţia cetăţenilor poate degenera în ură şi desconsiderare, ca urmare a actelor discriminatorii săvârşite de persoane cu funcţii importante în stat. În concluzie, se solicită constatarea săvârşirii faptelor discriminatorii şi sancţionarea acestora, această măsură fiind necesară, consideră petenta, într-o societate democratică, întrucât apărarea dreptului la demnitate umană a persoanelor cercetate penal şi respectarea prezumţiei de nevinovăţie sunt valori esenţiale apărate de CEDO şi legislaţia României.

Susţinerile părţilor reclamate

Susţinerile reclamatului Klaus Werner Johannis

53. Partea reclamată Klaus Werner Iohannis , Preşedintele României, prin reprezentant Administraţia Prezidenţială, prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 1310/12.03.2018 solicită disjungerea soluţionării petiţiei cu privire la preşedintele României, fiind invocată totodată lipsa calităţii procesuale active. Pe fond se arată faptul că nu avut loc o încalcare a principiului egalităţii de tratament.

54. Referitor la disjungerea analizării şi soluţionării petiţiei se arată faptul că, între afirmaţiile preşedintelui României susţinute la data de 15.02.2018 şi afirmaţiile procurorului şef al DNA din data de 14.02.2018 nu există nicio legătură, acestea fiind făcute la date şi în locuri diferite

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Cu privire la lipsa calităţii procesuale active a petentei SC Jurindex Media SRL sunt incidente dispoziţiile art. 63 alin. 1 din Procedura internă, precum si prevederile art. 20 alin. 1 respectiv ale art. 28 din O.G. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Clarificator este şi art. 8 din Procedura internă.

55. Referitor situaţia de fapt şi de drept a petentei, Jurindex Media S.R.L., prin raportare la faptele de pretinsă discriminare, coroborat cu prevederile legale enunţate anterior, se arată că aceasta nu se încadrează în niciuna dintre categoriile enunţate de textele actelor normative aplicabile speţei. Aşa cum se precizează şi cum rezultă din partea introductivă a petiţiei, petenta este o societate comercială cu răspundere limitată, care a fost înfiinţată şi funcţionează în baza Legii nr, 31/1990 privind societăţile comerciale, cu modificările şi completările ulterioare, fiind editor al publicaţiei Lumea Justiţiei (www.luju.ro), fiind imperios necesar a se analiza calitatea procesuală activă a acesteia.

56. In caz contrar, petiţia este formulată de către o entitate care, în accepţiunea O.G. nr. 137/2000 şi a Procedurii interne, nu are calitate procesuală activă, respectiv petenta a depus o petiţie pentru o presupusă faptă de discriminare în numele/pentru o altă persoană fără a avea vreun temei în acest sens, solicitând respingerea acesteia. Se invocă practica C.N.C.D. în materie: Hotărârea nr. 157/2011, Hotărârea nr. 85/2013, Hotărârea nr. 55/2014, Hotărârea nr, 197/2015, Hotărârea nr. 226/2015.

57. Pe fondul cauzei, în situaţia în care se va respinge excepţia anterior invocată, se solicită respingerea petiţiei ca fiind neîntemeiată.

58. În cadrul conferinţei de presă din data de 15.02.2018 - având ca obiect întâlnirea din acea zi dintre Preşedintele României, doamna prim-ministru Dăncilă şi domnul Preşedinte Dragnea, la Palatul Cotroceni - susţinută de Preşedintele României, termenul de „penal, penali " a fost utilizat astfel:

"Nişte penali fac o încercare disperată să atace şi să discrediteze Direcţia Naţională Anticorupţie şi conducerea acestei direcţii (...)

"Jurnalist: Bună seara! V-aţi exprimat în această declaraţie de presă folosind sintagma „ nişte penali ". Aş vrea să vă întreb foarte specific cum definiţi dumneavoastră această sintagmă „nişte penali"? Vă referiţi la persoane suspecte de anumite fapte penale? Vă referiţi la persoane urmărite penal? Vă referiţi la persoane inculpate sau la persoane condamnate definitiv? Pentru că, potrivit Constituţiei şi legilor în vigoare, toate beneficiază de prezumţia de nevinovăţie. (...)"

" Preşedintele României, domnul Klaus Iohannis: Da, asta cu penalii am explicat-o de suficiente ori, nu este cazul să revin (...)

"Jurnalist: Cum definiţi dumneavoastră această sintagmă „nişte penali"- inculpaţi, suspecţi, urmăriţi penali sau persoane condamnate definitiv, pentru că toate beneficiază, domnule Preşedinte, de prezumţia de nevinovăţie?

Preşedintele României, domnul Klaus Iohannis: Aşa este. Mulţumesc! "

"Jurnalist: (...) şi dacă dumneavoastră nu vedeţi o problemă reală în acest moment la Direcţia Naţională Anticorupţie după apariţia unor înregistrări extrem de grave, care arată legături între procurori din DNA şi penalii despre care faceţi dumneavoastră vorbire în declaraţia dumneavoastră? "

"Preşedintele României, domnul Klaus Iohannis: Justiţia, după cum probabil vă amintiţi, se înfăptuieşte în sala de judecată. în această situaţie, nu mă văd chemat să mediez între DNA si persoane inculpate, nici nu este nevoie. în această speţă. judecătorii îsi vor spune cuvântul după care vom afla concluziile. "

59. Cu alte cuvinte, discriminarea este o acţiune care presupune un tratament diferit, nedrept fată de persoane din cauza apartenenţei lor la un anumit grup social, categorie socială. Există mai multe forme de comportamente discriminatorii, dar toate au comun faptul că implică o anumită formă de excludere sau de respingere.

60. Cu privire la termenul "penal", a cărui utilizare de către Preşedintele României cu ocazia conferinţei de presă susţinute la sediul Administraţiei Prezidenţiale la data de 15.02.2018, nu poate fi reţinută ca fiind discriminatorie întrucât, aspectele prezentate în petiţie nu intră sub incidenţa prevederilor O.G. nr. 137/2000, din următoarele motive:

- persoanele cărora li se poate asocia adjectivul penal nu constituie o categorie socială sau grup. Mai mult decât atât, persoanele cărora, eventual, li s-ar putea crea o stare/situaţie

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

defavorizată nu sunt şi nu pot fi identificate cu precizie. Cu alte cuvinte, subiecţii presupusei discriminări nu pot fi identificaţi;
- utilizarea acestei expresii nu a avut şi nu poate să aibă ca scop restrângerea, înlăturarea recunoaşterii, folosinţei sau exercitării, în condiţii de egalitate, a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social şi cultural sau în orice alte domenii ale vieţii publice.
- sancţionarea sau interzicerea utilizării anumitor expresii sau termeni (inclusiv a celui de venal") în cadrul discursurilor/opiniilor exprimate public ar constitui per se o formă de discriminare, utilizarea acestui termen în cadrul conferinţei de presa din data de 15.02.2018 încadrându-se în limitele libertăţii de exprimare şi nu constituie discriminare.
- în momentul în care o persoană afirmă că a fost discriminată (sau în numele căreia se afirmă că a fost discriminată), aceasta trebuie să arate că s-a produs o diferenţă între situaţii asemănătoare, care pot fi comparate, iar discriminarea trebuie să aducă atingere, în mod concret, unui drept; aceasta nu există de sine-stătător (nu poate fi apreciată în abstract). Astfel era necesar să se menţioneze dreptul atins precum şi consecinţele acţiunii de discriminare.
61. La fila 2 a petiţiei, petenta face vorbire despre „încălcarea demnităţii umane prin supunerea unor tratamente degradante", dar fără a detalia şi a descrie, în mod concret, cum s-a realizat acest lucru, în ce constau acele tratamente degradante; fără descrierea urmărilor şi, mai ales, fără prezentarea unor dovezi în acest sens.
62. Tot la aceeaşi filă, petenta enunţă "încălcarea prezumţiei de nevinovăţie", aspect care, de asemenea, nu poate fi luat în calcul. De altfel, existenţa prezumţiei de nevinovăţie a fost recunoscută chiar de către Preşedintele României, în cadrul respectivei conferinţe de presă.
Astfel, la întrebarea unui jurnalist - Cum definiţi dumneavoastră această sintagmă „nişte penali inculpaţi, suspecţi, urmăriţi penali sau persoane condamnate definitiv, pentru că toate beneficiază, domnule Preşedinte, de prezumţia de nevinovăţie?, prin răspunsul formulat - "Aşa este. Mulţumesc! ", Preşedintele Klaus Iohannis a recunoscut explicit că toate persoanele beneficiază de prezumţia de nevinovăţie. Mai mult, a afirmat şi că "Justiţia, după cum probabil vă amintiţi, se înfăptuieşte în sala de judecată. în această situaţie, nu mă văd chemat să mediez între DNA şi persoane inculpate, nici nu este nevoie. în această speţă, judecătorii îsi vor saune cuvântul. după care vom afla concluziile." Răspunsurile vizează bunul mers la justiţiei, indicând neamestecul în a influenţa în vreun fel soluţionarea dosarelor care se află la parchete sau pe rolul instanţelor de judecată.
64. Se mai arată faptul că nu se poate analiza în ce măsură "categoriei de persoane" descrisă prin adjectivul "penali" i s-ar aplica un tratament degradant sau discriminator, petenta nefăcând dovada concretă a afirmaţiilor sale.
65. De asemenea se arată că nu se poate reţine drept scop urmărirea restrângerii sau înlăturării recunoaşterii, folosinţei sau exercitării în condiţii de legalitate a drepturilor omului, ori a unor drepturi recunoscute de lege. Adjectivul "penal, penali", cu referire la persoanele aflate în curs de cercetare, urmărire, a fost preluat din limbajul cotidian. Pe de altă parte, Preşedintele României nu s-a referit la o anume persoană suspectată sau acuzată ca fiind vinovată, iar în ceea ce priveşte persoanele condamnate (de asemenea, nenominalizate), prezumţia de nevinovăţie este înlăturată prin condamnare.
66. Preşedintele României a militat constant cu privire la distincţia dintre integritatea funcţiei publice şi prezumţia de nevinovăţie. De altfel, această distincţie a fost supusă analizei Curţii Constituţionale cu ocazia sesizării de neconstituţionalitate asupra Legii privind modificarea şi completarea Legii nr. 188/1999 privind statutul funcţionarilor publici.
În măsura în care s-ar constata că sunt întrunite condiţiile pentru atragerea răspunderii contravenţionale, sunt invocate prevederile dispoziţiile art. 84 din Constituţie, respectiv împrejurarea că, pe durata mandatului prezidenţial, "Preşedintele României se bucură de imunitate".
67. Graţie acestei imunităţi. Preşedintele României poate avea, aşa cum este firesc, un rol activ în viaţa statului şi a societăţii: imunitatea este consecinţa unui imperativ al statutului constituţional şi de aceea norma are caracter imperativ şi de ordine publică. Imunitatea prezidenţială, ca şi cea parlamentară, este direct şi indisolubil legată de mandatul pe care îl exercită Preşedintele României şi cuprinde un ansamblu de dispoziţii legale care asigură un

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

regim juridic derogatoriu de la dreptul comun, în raporturile cu justiţia, tocmai pentru a se asigura garanţia independenţei. Aceasta asigură protejarea Preşedintelui României împotriva acţiunilor judiciare şi stoparea unor şicane sau alte asemenea acţiuni de natură a ştirbi autoritatea celei mai înalte autorităţi în stat, preşedintele răspunzând pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului său. Literatura de specialitate conţine numeroase referiri la instituţia imunităţii prezidenţiale. Astfel, imunitatea Preşedintelui nu înseamnă numai că acesta nu răspunde pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului său, dar presupune că este apărat de răspundere, pe durata mandatului şi după încetarea acestuia, pentru faptele penale, contravenţionale sau generatoare de prejudicii, săvârşite în legătură cu prerogativele funcţiei. Este invocată şi Decizia Curţii Constituţionale nr. 678/2014 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886/05.12.2014 .

68. Se invocă şi prevederile art. 2 alin. (8) din O.G. nr. 137/2000, care stipulează că: „Prevederile prezentei ordonanţe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie şi a dreptului la informaţie. "

69. Pe fond, solicită să se constate că nu a avut loc o încălcare a principiului egalităţii de tratament şi, pe cale de consecinţă, respingerea petiţiei.

70. Prin precizările formulate, înregistrate la CNCD sub nr. 1638/26.03.2018 se solicită acordarea unui nou termen pentru formularea apărărilor cu privire la petiţia formulată de către petenta Cosma Andreea.

71. Se menţin susţinerile privind lipsa calităţii procesuale active a SC JURINDEXMEDIA SRL. Chiar în măsura în care ar exista o autosesizare a CNCD tot nu ar fi întrunite elementele constitutive ale unei fapte de discriminare. Pe de altă parte limitele libertăţii de exprimare ale omului politic sunt mult mai largi, aşa cum, în jurisprudenţa sa constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat. Astfel, arătăm cu titlu de exemplu, Cauza "Păvălache împotriva României" în care, având de analizat şi comentariile unor oameni politici, Curtea a considerat "că este necesar ca acestea să fie situate în contextul luptei anticoruptie. un subiect de preocupare pentru întreaga societate românească. Astfel cum rezultă din articolele de presă furnizate de reclamant, Curtea consideră că acestea erau de natură politică si nu preiudecau aprecierea faptelor de către instanţele competente (a se vedea, mutatis mutandis, Viorel Burzo împotriva României, nr, 75109/01 şi 12639/02, pct. 164, 30 iunie 2009), iar în ceea ce priveşte ecoul pe care l-a avut în presă, a apreciat că "într-o societate democratică, sunt inevitabile comentariile, uneori severe, din partea presei cu privire la o cauză sensibilă care, precum cea a reclamantului, contestă moralitatea unor înalţi funcţionari (mutatis mutandis, Y.B. şi alţii citată anterior pct. 48)

72. Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că art. 10 al Convenţiei nu permite restrângeri ale libertăţii de exprimare în cazul discursului politic sau al celui care priveşte chestiuni de interes general (Wingrove c. Regatului Unit; Thorgeir Thorgeirson c. Islandei). Întinderea marjei de apreciere în restrângerea libertăţii de exprimare este stabilită în jurisprudenţa Curţii, în funcţie de mai mulţi factori, precum natura şi tipul discursului, valoarea protejată prin reprimarea lui, calitatea specifică a autorului, persoana lezată, mijlocul de difuzare, iar pentru a asigura buna funcţionare a unei societăţi democratice se impune protejarea libertăţii de exprimare, cu acordarea unei poziţii privilegiate liberei discutări a subiectelor de interes general şi, în particular, a discursului politic;

73. Se mai arată faptul că nu poate fi vorba de calitatea de persoană discriminată a Jurindex Media, documentul depus la data de 12.03.2018, repectiv modul în care reacţionează unele persoane la articolele publicate pe „luju.ro", ar fi de natură a prezenta nicio legătură de cauzalitate cu pretinsele fapte de discriminare urmare utilizării termenului de "penal, penali" în cadrul conferinţei de presă din data de 15.02.2018, susţinută de Preşedintele României. Aşa cum există libertatea presei şi trebuie respectată, există şi libertatea de exprimare liberă a opiniilor faţă de conţinutul articolelor de presă, iar reacţiile cititorilor trebuie asumate de către jurnalişti.

74. Referitor la înscrisurile depuse de către petentă, privind calitatea de instituţie de presă a acesteia - calitate necontestată – se arată că nu sunt de natură să justifice încadrarea petentei în niciuna dintre situaţiile prevăzute de lege, anterior descrise şi care i-ar conferi calitate procesuală activă, sens în care îşi menţin apărările formulate. Afirmaţiile celor doi magistraţi

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

se arată că acestea nu au relevenţă cu privire la calitatea procesuală activă petentei. Cele două declaraţii vizează activitatea DNA şi a procurorului şef al DNA şi pot avea relevanţă cel mult cu privire la pretinsa faptă de discriminare săvârşită de cealaltă persoană reclamată reiterând cererea de disjungere.

75. Prin concluziile scrise formulate se reiterează solicitarile de a se admite excepţia lipsei calităţii procesuale active a Jurindex Srl iar pe fond să se constate că nu a avut loc o încălcare a principiului egalităţii de tratament, că faptele semnalate nu pot fi considerate fapte de discriminare întrucât nu întrunesc elementele constitutive prevăzute de art. 2 coroborat cu art. 15 din OG 137/200 precum şi a faptului că nu au fost depăşite limitele libertăţii de exprimare. Petenta Jurindex Media S.R.L. nu arată, în mod concret, că, în ceea ce o priveşte, s-a produs o diferenţă între situaţii asemănătoare, care pot fi comparate. Aprecierea sa este făcută în abstract, fără a arăta dreptul căruia i-a fost adusă atingere prin pretinsa faptă de discriminare sau consecinţele acţiunii de discriminare. Faptul că, la fila 2 a petiţiei, se face vorbire despre "încălcarea demnităţii umane prin supunerea unor tratamente degradante", dar fără a detalia şi a descrie, în mod concret, cum s-a realizat acest lucru, în ce constau acele tratamente degradante, descrierea urmărilor şi, mai ales,fără prezentarea unor dovezi în acest sens, nu poate fi luată în seamă. Aşa-zisele probe depuse de către administrator, ulterior datei la care a introdus petiţia, nu reliefează un tratament care să difere de felul în care aceasta a fost tratată anterior datei de 15.02.2018. Articolele şi capturile depuse ca material probatoriu constituie opinii culese din spaţiul public ale unor terţi, opinii pentru care în niciun caz Preşedintele României nu poate fi tras la răspundere.

76. Petenta Andreea Cosma, intervenientă, "se raliază Petiţiei formulate de Jurindex Media SRL (...) doar în privinţa afirmaţiilor publice formulate de Preşedintele României Klaus tVerner Iohannis (...) Aspectele sesizate de intervenientă nu pot fi calificate ca o faptă de discriminare, petiţia sa referindu-se la modul în care procurorul de caz a gestionat urmărirea penală într-un dosar în care are calitatea de inculpată.

77. Se arată faptul că nu există legătură de cauzalitate între declaraţiile Preşedintelui României din data de 15.02.2018 şi modalitatea de instrumentare a dosarului penal al petentei sau a felului în care petenta este percepută în spaţiul public / imaginea publică a petentei. Mai mult, modul de desfăşurare a cercetării penale nu intră în sfera de competenţă a CNCD, aspectele semnalate de petentă putându-se constitui, eventual, într-o plângere adresată procurorului ierarhic superior celui care instrumentează dosarul sau judecătorului de cameră preliminară, cu ocazia verificării legalităţii rechizitoriului, ca act de sesizare a instanţei de judecată. Petenta vorbeşte despre "ancheta abuzivă" care a determinat-o să formuleze plângere penală aflată în lucru la PÎCCJ, în acest caz Parchetul General fiind singurul în măsură să aprecieze cu privire la gravitatea faptelor semnalate şi în ce măsură acestea sunt elemente constitutive ale infracţiunii de represiune nedreaptă. Invocarea de către intervenientă a practicii CNCD cu privire la discriminarea persoanelor de orientare homosexuală (filele 10-11 din Petiţie) este irelevantă, neavând nicio legătură cu prezentul dosar.

78. Petentul Ovidiu Răzvan Savaliuc a depus la termenul din data de 26.03.2018 o petiţie în nume propriu prin care arată că "se constituie în calitate de PETENT în Dosarul 95/208, alături de Jurindex Media SRL, pentru aceleaşi motive invocate în petiţie (...) ", că apărările sale şi ale Jurindex Media SRL sunt comune, apreciindu-se că demersul său este pur formal, nefiind justificat un interes în faţa C.N.C.D.

Punctul de vedere exprimat de către partea reclamată Kovesi Laura Codruţa

79. Prin punctul de vedere formulat se solicită respingerea sesizării ca nefondată atât prin prisma motivelor invocate cât şi a probelor existente care nu susţin vreo situaţie de discriminare indirectă a unor anumite persoane (neprecizate).

80. Petiţia a fost motivată prin aceea că folosirea în discursul public al termenului de inculpat «reprezintă un abuz verbal/o formă de violenţă psihologică, care reprezintă o discriminare vădită, extrem de periculoasă ca efect asupra celor aflaţi în proceduri judiciare ».

81. Petiţia este apreciată ca fiind inadmisibilă, solicitându-se respingerea acesteia, fiind

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

formulată de către o persoană fără calitate. Astfel petiţia nu a fost formulată de către persoana care se consideră discriminată întrucât Răzvan Savaliuc nu are calitate de inculpat într-un dosar al Direcţiei Naţionale. Totodată nu există nici o sesizare formulată din oficiu, nici o petiţie formulată de către o organizaţie neguvernamentală ori car are drept scop protecţia drepturilor omului, interes legitim ori calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate şi aduce atingere unei comunităţi sau a unui grup de persoane.
Partea reclamată mai arată faptul că declaraţiile publice făcute, în calitate de procuror şef al DNA nu au caracter de discriminare fiind incidente prevederile art. 2 alin. 8.
82. Comunicarea publică a unor subiecte de interes public s-a realizat prin intermediul unei conferinţe de presă organizate în data de 14.02.2018, la sediul DNA. Prin conferinta de presă s-a răspuns numeroaselor solicitări formulate de către reprezentanţi ai mass-media dar şi unui interes public major cu privire la anumite susţineri apărute în spaţiul public în cursul zilelor de 12-13.02.2018 referitoare la modul de instrumentare a unor dosare aflate pe rolul DNA – Serviciul Teritorial Ploieşti. Comunicarea a fost realizată fiind respectate prevederile dispoziţiilor art. 25 alin. 2 din Ghidul privind relaţia dintre sistemul judiciar şi mass-media.
83. Declaraţiile publice au vizat aspecte privind activitatea DNA şi opinii privind persoanele trimise în judecată sau condamnate în dosarele DNA. La Ploieşti au fost instrumentate mai multe cauze în care Mircea Cosma, Vlad şi Andreea Cosma au fost în calitate de martori şi inculpaţi. într-un dosar, Vlad Cosma a fost trimis în judecată pentru trafic de influenţă alături de Mircea Cosma, pentru luare de mită si abuz in serviciu. Cauza a fost inregistrata la ICCJ prin sentinţa penală din noiembrie 2016, cei doi fiind condamnaţi: Cosma Mircea la 8 ani, Vlad Cosma la 5 ani. Dosarul este în apel, cu termen la data 19 februarie 2018. Menţionează că în această cauza cererile şi excepţiile de camera preliminară, inclusiv cu privire la legalitatea administrării probelor, au fost respinse.
84. Partea reclamată arată faptul că în niciuna din declaraţiile publice, în calitate de procuror şef al Direcţiei Naţionale Anticorupţie nu a făcut afirmaţii discriminatoare. Deşi se arată că faptele ar fi fost săvârşite de reclmată sub forma discriminării directe şi indirecte, dar şi prin forma hărţuirii, prin comportament care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv, pe criteriu de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenenţă la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu (fila nr.2 fraza 3 din petiţie) nu se indică în raport cu ce persoane ar fi realizat discriminarea şi în ce ar consta aceasta.
85. Se arată faptul că nu a folosit în mod peiorativ cuvântul „ inculpaţi" deoarece conform dispoziţiilor art.82 Cod procedură penală, Persoana împotriva căreia s-a pus în mişcare acţiunea penală devine parte în procesul penal şi se numeşte inculpat, termenul fiind utilizat conform prevederilor legale, referindu-se strict la activitatea DNA şi la persoanele trimise în judecată sau condamnate în dosarele direcţiei, prezentând aspectele de fapt, pe un ton neutru, fără a eticheta şi a stigmatiza.
86. Raportat la cele cuprinse în sesizare, partea reclamată arată că nu a prejudiciat în nicio modalitate pe nicio persoană, nicio categorie, răspunsurile formulate fiind punctuale, explicite şi corecte, detaliind aspectele referitoare la activitatea Direcţiei Naţionale Anticorupţie, la competenţele instituţiei şi a cauzelor instrumentate precum şi la faptul că atacul asupra DNA vine din partea persoanelor care au fost inculpate şi condamnate în cauzele instrumentate de către DNA. Faptele de discriminare invocate prin petiţie nu au susţinere fiind bazate doar pe interpretarea răspunsurilor punctuale pe care le-a oferit la întrebările adresate de presă.
87. Petiţia formulată invocă temeiuri juridice referitoare la situaţii de discriminare privind încălcarea demnităţii umane, dar conţinutul petiţiei are în vedere trimiteri exclusive la categorii de persoane inculpate şi condamnate în cauze instrumentate de Direcţia Naţională Anticorupţie.
88. Prin punctul de vedere formulat la data de 26.03.2018, partea reclamată solicită respngerea petiţiei formulate de către petenţii JURINDEX şi Savaliuc Răzvan precum şi a intervenientei Andreea Cosma.
89. Referitor la sedizarea formulată de către petentul Savaliuc Răzvan se solicită respingerea acesteia în condiţiile în care atât motivele invocate cât şi probele existente la dosarul cauzei nu susţin vreo situaţie de discriminare indirectă a unor anumite persoane.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Se mai invocă excepţia tardivităţii cu privire la completările din data de 12.03.2018. De asemenea petentul nu a făcut dovada calităţii sale.
90. Cu privire la fondul petiţiei se arată faptul că susţinerile sunt neîntemeiate iar faptele sesizate nu constituie fapte de discriminare. In motivare, petentul justifică discriminarea prin aceea că au fost „blamaţi şi agresaţi verbal de anumite persoane", că ar fi „complici şi plătiţi de cei care atacă justiţia " şi că au „abdicat de la rolul de jurnalişti oneşti". Faptul că anumite persoane formulează opinii la adresa articolelor publicate de anumiţi jurnalişti sau opinii cu privire la persoana jurnaliştilor nu echivalează cu un act de discriminare comis de procurorul şef al Direcţiei Naţionale Anticorupţie, care a folosit termenii prevăzuţi în lege şi în Codul de procedură penală, atunci când s-a referit la calitatea de inculpat a unor persoane. Potenţiala lezare a anumitor valori prin exprimarea unor opinii de către jurnalişti sau alte persoane care fac aprecieri asupra unor evenimente sau asupra unor articole scrise de jurnalişti au remedii prevăzute în legislaţie şi nu constituie acte de discriminare în sensul prevăzut de art. 2 din Ordonanţa Guvernului nr.137/20001 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare republicată cu modificările ulterioare.
91. Cu privire la petiţia formulată de către petenta Cosma Andreea, partea reclamată arată faptul că nu formulează punct de vedere întrucât petiţia acesteia nu face referiri la partea reclamată.

V. Motivele de fapt şi de drept

92. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunţe asupra afirmaţiilor făcute de către cele două părţi reclamate, în conferinţa de presă susţinută la data de 14.02.2018 la sediul DNA, de către Procurorul-şef al DNA, respectiv în cadrul conferinţei de presă susţinute la data de 15.02.2018 la Palatul Cotroceni, de către Preşedintele României.
Luând act de plângere, astfel cum este formulată, Colegiul urmează a analiza excepţiile invocate de către părţi, excepţii analizate de către Colegiul director în şedinţa de deliberări din data de 16.04.2018. În drept, potrivit dispoziţiilor art.63 din Procedura Internă de Soluţionare a Petiţiilor şi Sesizărilor, care prevăd „(1) Colegiul director se va pronunţa mai întâi asupra excepţiilor de procedură, precum şi asupra celor de fond care nu mai necesită, în tot sau în parte, analizarea în fond a petiţiei" Colegiul urmează a se pronunţa cu prioritate asupra excepţiilor invocate.
93. Primul aspect s-a referit la solicitarea de disjungere, formulată de către prima parte reclamată. În susţinerea punctului său de vedere arată faptul că afirmaţiile, subiect al sesizării au fost făcute în zile şi în locuri diferite, neexistând o legătură între ele.
Colegiul director decide cu unanimitatea voturilor celor opt membri prezenţi, faptul că cele două situaţii urmează să fie analizate separat, însă se va pronunţa o singură hotărâre având în vedere că faptele reclamate au o strânsă legătură între ele (chiar şi în situaţia în care afirmaţiile au avut loc la date şi în locuri diferite)
94. Colegiul director urmează a analiza excepţia lipsei calităţii procesuale active a primei petente, excepţie invocată de către ambele părţi reclamate. Referitor la această excepţie Colegiul director urmează a aprecia că ar fi vorba de o interpretare mai extinsă, fiind vorba despre interesul general şi rolul ziariştilor în societate. **Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării, în jurisprudenţa sa, a admis întotdeauna calitatea procesuală activă a jurnaliştilor/ziariştilor**. În speţa de faţă, petenta este o societate comercială, care deţine un site de presă specializată pe domeniul juridic (www.luju.ro) fiind reprezentată de un jurnalist. În fapt, societatea comercială, publicaţia „Lumea Justiţiei" şi reprezentantul acestora reprezintă o entitate unică. Pentru aceste considerente, cu votul celor opt membri prezenţi, Colegiul director urmează a respinge excepţia invocată.
95. Referitor la imunitatea Preşedintelui României, Colegiul director urmează a analiza excepţia invocată. Colegiul director reţine prevederile Art. 72 alin. 1 din Constituţia României care se aplica corelativ Preşedintelui României, potrivit căruia: „deputaţii şi senatorii nu pot fi traşi la răspundere politică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului", întrucât are ca scop garantarea independenţei opiniilor, lipsa răspunderii juridice, prevăzută de articolul 72 din Constituţie, constă în interdicţia de tragere la răspundere juridică

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

a deputaţilor şi senatorilor pentru voturile sau opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului lor. Interdicţia priveşte actele intrinseci mandatului nu şi cele extrinseci exerciţiului acestuia, urmărind să apere libertatea de expresie şi de decizie a parlamentarului. Ceea ce excede, însă, exerciţiului mandatului nu intră sub incidenţa acestei imunităţi. Parlamentarul nu este peste lege. Articolul 16 alin. 2 din Constituţie prevede că „Nimeni nu este mai presus de lege.". De aceea, actele parlamentarului ce nu sunt în exerciţiul funcţiei sale pot atrage răspunderea juridică, în astfel de situaţii aplicându-se dreptul comun, (vezi Drept Parlamentar Românesc, Ioan Muraru, Mihai Constantinescu, Editura All Beck, 2005, pag.331). Având în vedere aceste considerente, Colegiul director constată că afirmaţiile domnului Johannis Klaus Werner nu reprezintă o opinie politică exprimată în exercitarea mandatului, imunitatea preşedintelui nefiind extinsă, în cazul faptelor care fac obiectul plângerii deduse soluţionării, în ceea ce priveşte răspunderea contravenţională. Pentru aceste considerente va respinge excepţia lipsei calităţii procesuale pasive, excepţie invocată de către Administraţia Prezidenţială, ca nefondată cu unanimitatea membrilor prezenţi la şedinţă.

96. Referitor la excepţia invocată de către cea de a doua parte reclamată potrivit căreia nu ar fi individualizată, identificată ca fiind victimă a discriminării, Colegiul director urmează a dispune unirea excepţiei cu fondul în temeiul dispoziţiilor art. 63 din Procedura Internă de Soluţionare a Petiţiilor şi Sesizărilor.

97. În drept, în soluţionarea prezentei sesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 şi art. 14 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 şi art. 30 din Constituţia României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) şi art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

98. Colegiul este chemat să se pronunţe asupra raportului dintre libertatea de exprimare şi dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la aprecierile părţilor reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmăreşte să stabilească dacă în acest caz s-a depăşit limita libertăţii de exprimare şi în consecinţă se impune o ingerinţă a statului prin aplicarea unei măsuri proporţionale cu scopul urmărit.

99. Potrivit jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerinţă în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calităţi: să fie previzibilă şi accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică şi
- să fie proporţională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenţia europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2005, p. 769-801).

Ingerinţa să fie prevăzută de lege

100. Prima cerinţă, cea a existenţei unei prevederi legale, care să reglementeze ingerinţa statului în exercitarea dreptului libertăţii de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuşi, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanţei nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie şi a dreptului la informaţie". Apreciem că ambele texte normative sunt previzibile şi accesibile, deşi protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică şi sunt noţiuni care au şi un caracter abstract.

Ingerinţa să urmărească un scop legitim

101. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerinţă a statului în libertatea de exprimare se urmăreşte protejarea demnităţii umane a tuturor cetăţenilor din România, inclusiv a persoanelor aflate în cursul unei proceduri judiciare penale.

Protecţia demnităţii unei persoane aflate în cursul unei proceduri judiciare penale în general şi a persoanelor inculpate care acuză abuzurile la care au fost supuse în cursul acestei proceduri în special, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoarea îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de convingerile acestora astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

102. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

103. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea exprimare „este necesară într-o societate democratică". În acest demers Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente" care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase" („pressing social need").

104. Identificarea unei „nevoi imperioase", respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei "nevoi imperioase" susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

105. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere" în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante". Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside c. Regatul Unit par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

106. În scopul de a determina dacă afirmațiile celor două părți reclamate, obiect al prezentei sesizări constituie un discurs de ură, Colegiul urmând a examina: obiectivul urmărit de reclamați, conținutul declarațiilor, contextul în care au avut loc, rolul în societate al persoanelor, autori al afirmației.

Obiectivul urmărit de către reclamați

107. Obiectivul urmărit de către reclamați este important: au dorit aceștia să disemineze opinii legate de situația ori convingerile petenților ori s-a urmărit doar informarea publicului asupra unui subiect de interes public (vezi Jersild c. Danemarca). În acest punct Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părților reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

108. În cazul celei de-a doua părți reclamate, Colegiul apreciază faptul că afirmațiile acesteia au venit în contextul în care publicul dorea să cunoască modul de instrumentare a dosarelor aflate pe rolul DNA în contextul în care au apărut în mass-media o serie de informații legate de instrumentarea defectuoasă a unor dosare penale, respectiv acuze privind săvârșirea unor abuzuri de către organele de urmărire penală. De altfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis rejudecarea unora dintre dosare în contextul în care persoane cercetate au sesizat instanța de judecată și Inspecția judiciară cu privire la modul de instrumentare. Astfel, la data de 14.02.2018, partea reclamată a susținut o conferință de presă, conferință în cadrul căreia a răspuns întrebărilor jurnaliștilor prezenți.

109. Ulterior, prima parte reclamată a susținut o conferință de presă, la data de 15.02.2018, referitoare la scandalul legat de justiție, mai exact de DNA, în spațiul public „Bună seara! Avem - oare a câta oară? - un scandal în spațiul public și cred că, de data aceasta, destul de multă lume se așteaptă să-mi expun opinia în această chestiune. Din

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

punctul meu de vedere, lucrurile se pot rezuma la puține cuvinte. Niște penali fac o încercare disperată să atace și să discrediteze Direcția Națională Anticorupție și conducerea acestei direcții". Ulterior președintele a trecut la informarea presei cu privire la întâlnirea cu premierul și președintele PSD precum și subiectele discutate cu acest prilej. La întrebarea reporterului privind definirea sintagmei de „penali" „Da, asta cu penalii am explicat-o de suficiente ori, nu este cazul să revin".

110. Colegiul apreciază că afirmațiile făcute nu au avut rolul de a informa publicul fiind folosit un termen cu dublu sens: pe de o parte referitor la pedeapsă „poena", însă și într-un sens argotic, conferința de presă începând tocmai cu aceste aspecte. În continuare, ca urmare a întrebărilor formulate, președintele a procedat la informare cu privire la aspecte de interes. **În limba română cultă adjectivul „penal" se folosește numai atunci când definește anumite instituții de drept**: dreptul penal, codul penal, procesul penal, faptă penală, sancțiune penală și se referă exclusiv la dispoziții legale care au un caracter represiv, care se referă la infracțiuni și care prevăd sancțiunile aplicabile. Așadar, **adjectivul penal nu se referă niciodată la persoane**. Putem identifica situații în care cuvântul „penal" face trimitere directă la persoane numai în limbajul argotic, acest tip de limbaj fiind nedemn pentru a fi folosit de la înălțimea funcției prezidențiale. Multiplele sensuri ale termenului „penal" pot fi observate și analizate în „Dictionarul de argou al Limbii Române". Adjectivul "penal" fiind in sine un adjectiv negativ, nu are la plural regimul adjectivelor pozitive „istet", „genial" care pot avea prin substantivare plural (ex genialii) dar un plural apreciativ si nu depreciativ cum este penalii. Substantivarea adjectivului "penal" capătă un sens profund peiorativ prin indicarea unei întregi categorii, categorie disprețuită, umilită și stigmatizată.

Contextul în care au fost făcute afirmațiile

111. În mass-media au apărut o serie de informații privind presupusa instrumentare defectuoasă a unor dosare penale de către DNA. De altfel au fost sesizate și instanțele competente cu privire la verificarea legalității măsurilor dispuse.

112. Chiar înaintea desfășurării celor două conferințe de presă, Parchetul ICCJ anunța "Ca urmare a solicitărilor mass-media de a prezenta un punct de vedere în legătură cu relatările jurnalistice referitoare la o serie de aspecte vizând activitatea unor procurori din cadrul Direcției Naționale Anticorupție - Structura Teritorială Ploiești, Biroul de informare și relații publice este abilitat să comunice următoarele: Secția de urmărire penală și criminalistică efectuează cercetări într-o cauză penală constituită ca urmare a înregistrării unei plângeri penale și care vizează aspectele prezentate de către mass-media. Totodată, Inspecția Judiciară – din oficiu și la solicitarea președintelui Consiliului Superior al Magistraturii – face verificări prealabile pentru a stabili dacă există indicii privind săvârșirea vreunei abateri disciplinare cu privire la aceleași aspecte."

113. Acesta ar fi contextul în care cele două părți reclamate au susținut conferințe de presă. În cazul Procurorului șef al DNA, demersul apare ca deplin legitim dorind să clarifice modul în care subordonații săi au instrumentat o serie de dosare.

114. În cazul primei părți reclamate, demersul nu mai are aceeași legimitate, acuzând „niște penali" care „fac o încercare disperată să discrediteze DNA și conducerea acestei direcții". Acuzele aduse unora dintre procurorii DNA sunt extrem de grave, Parchetul General urmând a instrumenta sesizările cu care a fost investit. Amestecul președintelului în această chestiune, precum și atributul peiorativ folosit sunt de natură a interfera cu rolul acestuia prevăzut de către Constituție, respectiv acela de mediator.

115. Dacă Procurorul Șef a dat explicații punctuale asupra modului în au fost instrumentate o serie de cauze aflate pe rolul DNA, Președintele României ar fi trebuit să aibă o atitudine neutră, lăsând instanțele și organele competente să se pronunțe asupra acestor aspecte.

116. În măsura în care președintele și-ar fi exprimat doar încrederea și aprecierea în privința DNA am fi putut aprecia că ne aflăm în sfera de dezbatere publică, fiind rolul său să susțină structurile statului și respectarea legii de către acestea.

117. Ori, conferința de presă a început exact cu „înfierarea" unor „penali care fac o încercare disperată să atace și să discrediteze Direcția Națională Anticorupție". Dacă afirmațiile acelor

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

persoane se confirmă rămâne în sarcina organelor abilitate, partea reclamată afirmând în mod public prin utilizarea termenului „penal" faptul că cele relatate reprezintă doar un atac la adresa DNA., din partea unor persoane care nu ar fi fost indreptăţite la aceste demersuri. Ori accesul liber la justiţie este un drept absolut, care aparţine tuturor cetăţenilor.

118. Întrebarea firească ar fi dacă aceste aprecieri erau necesare în contextul dezbaterii publice. Astfel, **Colegiul nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză s-a depăşit sfera caracterului informativ** care prezintă interes pentru opinia publică aducând atingere demnităţii persoanelor aflate în proceduri judiciare în general şi a persoanelor care acuză existenţa unor abuzuri, în mod special.

119. Cu siguranţă, se prezumă faptul că organele de urmărire penală au o atitudine onestă, în conformitate cu prevederile legale, însă modul de exprimare şi folosirea argoticului „penal" sunt de natură a ieşi din sfera de dezbatere publică.

120. În privinţa procurorului şef al DNA reacţia e oarecum scuzabilă, exprimarea folosită de „festival al inculpaţilor" nefiind cea mai fericită, însă va fi avut în vedere şi contextul în care a fost folosită, constatându-se totuşi că se află în limitele liberei exprimări. La întrebările jurnaliştilor aceasta a afirmat „eu nu răspund inculpaţilor", „festival al inculpaţilor", termeni folosiţi la modul general însă cu adresabilitate către anumite persoane şi nu tuturor persoanelor aflate în proceduri judiciare.

121. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Lingens c Austriei a reţinut faptul că „Libertatea presei este unul din cele mai eficiente mijloace prin care publicul află şi îşi formează opinii despre ideile şi atitudinile conducătorilor politici. în sens larg, libertatea dezbaterii politice este esenţa conceptului de societate democratică, concept care domină Convenţia în întregul său. Limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obişnuiţi. Spre deosebire de cei din urmă, politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil şi conştient verificarea strictă a fiecărui cuvânt şi fapta, atât din partea jurnaliştilor, cât şi a marelui public, şi, în consecinţă, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranţă. Indubitabil, articolul 10 paragraful 2 conferă reputaţiei altora - cu alte cuvinte, tuturor persoanelor - dreptul de a fi protejată, iar această protecţie include şi politicienii, chiar şi atunci când aceştia nu acţionează în nume propriu; dar, în astfel de cazuri, cerinţele acestei protecţii trebuie cântărite cu interesele dezbaterii libere a chestiunilor politice. Din argumentaţia multiplă a Curţii rezultă că interferenţa cu exerciţiul libertăţii de exprimare al dlui Lingens nu a fost „necesară într-o societate democratică... pentru protecţia reputaţiei... altora" ; a fost disproporţionată în raport cu scopul legitim urmărit. În consecinţă a apreciată faptul că articolul 10 al Convenţiei a fost încălcat.

Modul în care au fost făcute afirmaţiile

122. Colegiul director urmează a analiza modul în care au fost făcute afirmaţiile respective. Afirmaţiile şi susţinerile părţilor reclamate au avut loc în conferinţe de presă, susţinute la interval de o zi. În cazul celei de-a doua reclamate afirmaţiile au venit ca un răspuns al întrebărilor jurnaliştilor prezenţi. În cazul primei părţi reclamate, discursul a început întocmai cu acest subiect şi cu apelativul penali.

123. În calitatea sa de preşedinte şi de şef al statului asteptările publicului sunt mai mari decât în cazul oricărui alte persoane, fiind vorba de un preşedinte al tuturor cetăţenilor, inclusiv a celor cercetaţi penal. **Din perspectiva precăderii constituţionale, Preşedintele României este unul dintre principalii formatori de opinie, la nivel naţional**. Pe de altă parte apelativul „penal" ar fi de natură a insinua persoane apreciate ca vinovate sau cvasi-vinovate de săvârşirea unor fapte penale, fiind de natură a stigmatiza şi de a eticheta. Situaţia Preşedintelui României este distinctă de orice altă situaţie în care s-ar putea afla un politician. În calitatea sa, Preşedinte ocupă cea mai înaltă poziţie în stat, afirmaţiile sale având impact naţional, nereprezentând opinia ori poziţia unei formaţiuni politice. Conform art. 84, lit. a, din Constituţie „În timpul mandatului, Preşedintele României nu poate fi membru al unui partid şi nu poate îndeplini nici o altă funcţie publică sau privată." **Practic singura persoană cu care poate fi comparat actualul Preşedinte al României este fostul Preşedinte, din perspectiva aplicării O.G. 137/2000. Din perspectivă logico-juridică prezintă relevanţă pentru această speţă doar jurisprudenţa C.N.C.D. referitoare la fostul preşedinte al României. Invocarea**

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

jurisprudenţei Consiliului alta decât cea referitoare la fostul preşedinte al României nu este aplicabilă speţei. În cazul său, Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării a sancţionat remarcile făcute cu privire la jurnalista Andreeea Pană, prin hotărârea nr. 92/23.05.2007 constatându-se săvârşirea unei fapte de discriminare. Ori, în acel caz remarcile fostului preşedinte au avut loc într-un cadru privat, acesta purtând o discuţie cu soţia sa, iar conduita sa culpabilă a făcut ca acele afirmaţii să devină publice. În cazul de faţă, afirmaţiile Preşedintelui au venit exact la începututul conferinţei de presă, denotând intenţia de a înfiera „nişte penali (care) fac o încercare disperată să atace şi să discrediteze DNA" şi de a pune o etichetă care ar putea leza dreptul la demnitate aşa cum este el prevăzut de art. 15 din O.G. 137/2000.

124. România este un stat de drept iar prezumţia de nevinovăţie trebuie să primeze până la o condamnare definitivă din partea instanţelor competente.

125. Contextul în care au fost făcute afirmaţiile doamnei Kovesi sunt legate de acuzele unor persoane împotriva unor presupuse abuzuri ale DNA. Pe de altă parte poziţia preşedinteului ar fi trebuit să fie una imparţială, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Justiţie fiind sesizat cu privire la aceste abuzuri, Curtea Supremă urmând a se pronunţa asupra temeiniciei acestora.

126. Folosirea noţiunii de „penali", în cazul persoanelor publice care au făcut dezvăluiri prin care reclamau un comportament abuziv denotă părtinire din partea reclamatului. Atât persoanele care ar fi fost supuse abuzurilor DNA cât şi procurorii DNA reclamaţi că ar fi comis fapte de abuz se bucură de prezumţia de nevinovăţie, numai instanţa competentă fiind abilitată să se pronunţe în cazul acestora, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti de condamnare operând prezumţia de nevinovăţie.

127. Potrivit art. 80 din Constituţie „Preşedintele României veghează la respectarea Constituţiei şi la buna funcţionare a autorităţilor publice. În acest scop, Preşedintele exercită funcţia de mediere între puterile statului, precum şi între stat şi societate. Astfel, funcţia de preşedinte comportă responsabilităţi sporite, respectiv de a veghea la respectarea Constituţiei". În acest context prezumţia de nevinovăţie reprezintă esenţa statului de drept, recunoscută de Constituţie (art. 23, alin.11) şi de catre tratatele, convenţiile internaţionale, pe care România şi le-a asumat. În sistemul Convenţiei Europene a Drepturilor Omului (C.E.D.O, prezumţia de nevinovăţie are o reglementare identică celei din Carta europeană, fiind inclus în articolul şase, care reglementează dreptul la un proces echitabil, art. 6 alin. (2) Orice persoană acuzată de o infracţiune este prezumată nevinovată până ce vinovăţia sa va fi legal stabilită.. Principiul prezumţiei de nevinovăţie este consacrat şi în Codul de procedură penală care în art.52 prevede că „orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăţiei sale printr-o hotărâre penală definitivă".

128. Prezumtia de nevinovatie este o prezumtie relativa, cu un regim juridic special care, desi poate fi dovedita prin orice mijloace de proba, nu poate fi rasturnata decat printr-o hotarare penala de condamnare, ramasa definitiva. (Radu Chirita, Dreptul la un proces echitabil, Ed. Universul Juridic, pag 290), prezumţia de nevinovăţie fiind incidentă atât în faza urmării penale cât şi în faza judecăţii.

129. Autorităţile pot informa publicul cu privire la anchetele penale în curs însă această informare trebuie să ţină seama de respectarea prezumţiei de nevinovăţie. Articolul 6 paragraful 2 nu poate fi invocat cu scopul de a opri autoritățile din activitatea de informare publica cu privire la anchetele penale in curs atât timp cat aceasta informare este efectuata cu toata grija si rezerva necesara pentru a nu încalcă prezumția de nevinovăție şi în conformitate cu prevederile Rec(2003)13 a Comitetului de Miniştri a Consiliului Europei.

130. Referitor la terminologia folosita, doctrina a apreciat ca autoritățile nu pot, in declarațiile publice, sa folosească orice tip de vocabular, alegerea termenilor fiind esențiala pentru protejarea garanțiilor in materie penala. Singurul reprezentant ce poate in anumite conditii sa folosească un limbaj mai larg pentru a evidenția existenta probelor suficiente de la dosarul cauzei este procurorul, celelalte oficialități nebeneficiind de o astfel de libertate de exprimare Corneliu Barsan, Conventia europeana a drepturilor omului, Comentariu pe articole, volumul 1, Ed. ALLBeck, pag. 544.

131. Referitor la prezenta cauză Colegiul director s-a raportat la aceste prevederi, ţinând cont de calitatea celei de a doua reclamate. În acest sens hotărârea CEDO în cauza Allenet de

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Ribemont c. Franţa, 10 februarie 1995, 15175/89, îşi găseşte pe deplin aplicabilitatea, apreciindu-se că a existat o violare a art. 6 paragraful 2. Curtea a considerat că o atingere a prezumţiei de nevinovăţie poate să provină nu numai de la un judecător, ci şi de la alte autorităţi publice. În speţă, în cursul unei conferinţe de presă, după arestarea reclamantului, înalţi oficiali ai ministerului de interne francez au exprimat, fără niciun fel de rezervă sau precauţie, ideea după care reclamantul era implicat într-un asasinat. Aceasta constituie o declaraţie de culpabilitate care, pe de o parte, incita publicul să creadă că este reală, şi, pe de altă parte, a fost de natură afecta stabilirea faptelor de către judecătorul competent. De aceea, art. 6 § 2 a fost violat. Curtea a tinut cont şi de momentul la care au fost făcute declaraţiile respective şi anume în cadrul unei conferinţe de presă privind bugetul poliţiei (para 10).

132. În cauza Butkevičius c. Lituania 26 martie 2002, reclamantul, fost ministru al Apărrii, a susţinut faptul că anumite declaraţii ale procurorului general şi al preşedintelui Parlamentului în cursul unor întâlniri cu reprezentanţi ai presei naţionale au fost de natură a încălca prezumţia de nevinovăţie în cadrul procedurilor instituite împotriva sa, în cursul anului 2007, pentru tentativă de escrocherie. Instanţa europeană a decis că, reclmantul era o figură politică de prim plan, astfel încât procurorul general şi preşedintele parlamentului aveau obligaţia să informeze publicul cu privire la învinuirile aduse însă nu a primit argumentul guvernului în sensul utilizării vocabularului pe care îl doreau, fără nici o restricţie. De asemenea relevant a fost şi momentul declaraţiilor făcute fiind important ca la un stadiu incipient al anchetei să nu fie formulate declaraţii publice care ar putea fi interpretate în sensul considerării unor înalţi funcţionari vinovaţi de săvârşirea unor fapte penale. Curtea a ajuns la concluzia că, fiind vorba despre declaraţii ale unui înalt reprezentant al statului, cu privire la culpabilitatea reclamantului, ele a avut ca efect incitarea publicului la a crede că este vinovat, prejudiciind astfel aprecierile care urmau a fi făcute de autorităţile judiciare competente. (Corneliu Barsan, Conventia europeana a drepturilor omului, Comentariu pe articole, volumul 1, Ed. ALLBeck, pag. 544)

133. Se mai reţine faptul că prezintă o importanţă deossebită alegerea termenilor prin care agenţi ai statului formulează declaraţii înainte ca o persoană să fie judecată şi recunoscută vinovată de săvârşirea unor infracţiuni. Ceea ce interesează în aplicarea dispoziţiilor sale este sensul real şi nu forma literală. Corneliu Barsan, Conventia europeana a drepturilor omului, Comentariu pe articole, volumul 1, Ed. ALLBeck, pag. 544, 546). Curtea europeană a ţinut cont şi de folosirea termenilor peiorativi cât şi verbul utilizat. „instigatorul şi acolitul său" în cauza Allenet de Ribemont c. Franţa (para. 10) ori „corupt şi care doreşte să treaca drept victimă" Butkevicius c. Lituaniei (para 30).

134. Prin trecerea cu vederea a afirmaţiilor preşedintelului s-ar perpetua practica instituită anterior anilor 90, practică potrivit căreia achitarea inculpaţilor era destul de rară, punerea sub acuzare de către procuror echivalând deja cu o condamnare.

135. De altfel Preşedintele României a mai folosit termenul şi anterior precizând „Da, asta cu penalii am explicat-o de suficiente ori, nu este cazul să revin".

Rolul în societate a persoanelor, autori ai afirmaţiilor

136. **Din perspectiva analizei limitelor libertăţii de exprimare, rolul, poziţia autorului declaraţiei supusă controlului este determinantă**. În cazul de faţă analizăm declaraţia unei persoane care ocupă cea mai înaltă funcţie de demnitate din stat, cea de preşedinte. Acest rol al reclamatului are importanţă din perspectiva caracterului fundamental jocului liber al dezbaterii politice într-o societate democratică.

137. Libertatea de exprimare este preţioasă pentru orice persoană dar în mod deosebit are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcţii de demnitate publică, pentru partidele politice şi pentru membrii acestora, deoarece ei reprezintă pe ce care le dau votul, răspund preocupărilor acestora şi le apără interesele (a se vedea Corneliu Bârsan, Convenţia Europeană a drepturilor omului, Comentată şi adnotată, vol. I, pag. 750, pct. 66). Îngerinţa în limitele libertăţii de exprimare a unei persoane aflate în funcţie de demnitate publică impune o aplicare strictă din partea statului.

138. Una din principalele caracteristici ale democraţiei constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violenţă, problemele pe care le are de

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

soluţionat un stat, chiar şi atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democraţia se "hrăneşte" din libertatea de exprimare". (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declaraţiei este un politician, persoană în funcţie de demnitate publică.

139. Totuşi, este esenţial pentru politicieni ca atunci când se exprimă în public să evite comentarii care pot răspândi şi conduce la creşterea intoleranţei (Feret c. Belgia no. 1561/07 din 16 iul. 2009).

Concluzii

140. Colegiul director, reiterează faptul că, libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăţi democratice şi plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanţial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituţie şi constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creaţiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a ştiinţei şi libertatea creaţiei. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă şi libertatea conştiinţei, a religiei şi libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetăţeanului la procesele sociale şi politice. Exprimarea liberă a opiniilor şi credinţelor, chiar şi a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiţia fundamentală a existenţei unei societăţi vii şi capabilă de dezvoltare.

141. **Apreciem că, în speţa de faţă se impune interferenţa statului în limitarea libertăţii de exprimare, partea reclamată urmărind înfiereze persoanele care au reclamat potenţiale abuzuri fiind numiţi „penali", fiind încălcata prezumţia de nevinovăţie şi dreptul la demnitate.**

142. Trebuie avute în vedere sterotipurile, atât cele pozitive, cât şi cele negative, atât de către societate în general cât şi de politicieni, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăţi care îşi respectă toţi semenii săi, fără nici un fel de deosebire.

143. Având în vedere aspectele de mai sus precum şi petiţia dată, Colegiul director al Consiliului Naţional pentru Combaterea Discriminării trebuie să analizeze în ce măsură afirmaţiile părţiilor reclamate au o natură discriminatorie, astfel cum este prevăzut în art. 2 alin.1 al O.G. nr.137/2000 republicata.

144. Potrivit art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările şi completările ulterioare „Constituie contravenţie, conform prezentei ordonanţe, dacă fapta nu intră sub incidenţa legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naţionalist - şovină, de instigare la ură rasială sau naţională ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnităţii ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunităţi şi legat de apartenenţa acestora la o anumită rasă, naţionalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia".

145. Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în art.10 că: "orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare" şi precizează în mod expres limitele acestui drept în alineatul 2 al aceluiaşi articol: "exercitarea acestor libertăţi, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie şi libertatea de a primi sau de a comunica informaţii ori idei) ce comportă îndatoriri şi responsabilităţi, poate fi supusă unor formalităţi, condiţii, restrângeri sau sancţiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecţia reputaţiei sau a drepturilor altora."

146. Colegiul director hotărăşte faptul că afirmaţiile primei părţi reclamate au un caracter discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, republicată, constatând astfel săvârşirea unei fapte de discriminare.

147. Raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul director dispune, cu cinci voturi pentru şi patru voturi împotrivă sancţionarea cu amendă contravenţională în cuantum de 2000

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

lei a primei părţi reclamate.

148. Referitor la cea de a doua parte reclamată, Colegiul director constată, cu unanimitate de voturi, că nu s-au depăşit limitele libertăţii de exprimare, recomandând să se evite pe viitor exprimări care ar putea aduce atingere demnităţii persoanelor.
Faţă de cele de mai sus, în temeiul art. 20. alin.2, din O.G.137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările şi completările ulterioare,

COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂŞTE:

1. Referitor la solicitarea de disjungere, formulată de către prima parte reclamată, cele două situaţii vor fi analizate separat însă se va pronunţa o singură hotărâre (unanimitate de voturi)
2. Respingerea excepţiei lipsei calităţii procesuale active a primei petente. (unanimitate de voturi)
3. Constată faptul că în speţa de faţă nu operează imunitatea Preşedintetului României (unanimitate de voturi)
4. Constatarea existenţei unui tratament diferenţiat, discriminatoriu, reţinut în sarcina primei părţi reclamate, potrivit art. 2 alin. 1 şi precum şi al art. 15 din ***O.G. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare***, republicată (cinci voturi pentru şi patru voturi împotrivă),
5. Sancţionarea reclamatului cu amendă contravenţională în valoare de 1000 lei, pentru faptele prevăzute la art. 2 alin. 1 şi al art. 15 ale O.G. 137/2000, republicată, conform art. 26 alin. 1 al ***O.G. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare***, republicată, cinci voturi pentru, patru voturi împotrivă);
6. Referitor la cea de a a doua parte reclamată, constată faptul că nu sunt îndeplinite condiţiile pentru constatarea existenţei unei fapte de discriminare.
7. O copie a hotărârii se va comunica părţilor

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

Amenda se va achita la Direcţia de Impozite şi Taxe a Municipiului Bucureşti, conform OG nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravenţiilor. Contravenientul este obligat să trimită dova plăţii amenzii către Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VII. Calea de atac şi termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanţa de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea faptelor de discriminare, republicată şi Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Membrii Colegiului director prezenţi la şedinţă:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA – Membru

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIŢA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

SANDU VERONICA TATIANA – Membru

Data redactării: 23.05.2018
M/R – C.J../R.B.
Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii şi care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea faptelor de discriminare şi Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Opinie separată formulată de Asztalos Csaba Ferenc

1. În dezacord cu soluția adoptată, cu majoritate de voturi, în dosarul 98/2018 conexat cu dosarul 29/2018 și 41/2018, considerăm că declarația președintelui statului se încadrează în limitele libertății de exprimare, având în vedere: obiectivul urmărit de reclamat, conținutul declarațiilor, contextul în care au avut loc și rolul în societate a persoanei, autor al afirmațiilor.

Aspecte introductive:

2. Apreciem că prezenta opinie separată se impune a fi învederată implicit din motive „de oportunitate" și „de legitimitate".

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

3. Astfel, considerăm că argumentarea și prezentarea unei opinii separate în prezenta speță, care să reflecte optica de analiză tehnico-juridică și soluția propusă de către autorul acesteia, la care achiesează și ceilalți membri ai Colegiului director care formează minoritatea în contradicție cu soluția adoptată, se impune *a fortiori* ca oportună având în vedere efectele generate în societate și maniera critică, pe alocuri belicoasă, în care această soluție a fost interpretată și comentată de către o parte a opiniei publice, de natură a atribui ambiguitate caracterului strict juridic al soluției majoritare în cauză.

4. Opinia separată în speță nu are menirea de a combate procedural soluția majorității, cu atât mai puțin sub efectul (urmărit sau acceptat) al certificării criticilor și suspiciunilor emanate de la o parte a opiniei publice în sensul „partizanatului politic", sub consecința privării soluției majoritare de raționamente juridice.

5. Sub același raționament logic, învederăm că prezenta opinie separată nu trebuie să excedeze cadrului *stricto sensu* juridic și procedural, pe considerentele opiniei separate neputându-se camufla astfel de critici și nici construi ulterioare atitudine adversative și, mai grav, sedițioase la adresa autorității administrativ-jurisdicționale **per ansamblu**.

6. Opinia separată a membrului Colegiului director al CNCD derivă din administrarea „principiului colegialității" izvorât din dispozițiile art. 23, alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, un astfel de demers reprezentând emanația facultății colegiale și deliberative a unui „colegiu jurisdicțional".

7. Materializarea unui atare demers vine să asigure tripla exigență (administrativ-jurisdicțională) constând în: independența membrului; manifestarea capacității intelectuale și profesionale; manifestarea conștiinței intim-profesionale.

8. Faptul în sine că procedura derulată în fața CNCD se poate finaliza prin obținerea unei soluții în urma deliberărilor colegiale, căreia i se pot anexa, antagonic, opiniile separate ale membrilor care nu împărtășesc opinia majoritară (opinii care au rolul nu doar de a emite opțiunea deliberativă a autorilor, dar inclusiv de a expune în paralel opticile diferite de analiză juridică în cadrul procedurii jurisdicționale, circumscrise capacității intelectuale și profesionale, respectiv conștiinței intim-profesionale ale membrilor, astfel încât să permită adresanților și jurisdicției judiciare de control analiza per a comparatio a obiectului cauzei), este de natură a confirma independența funcțională a organului administrativ-jurisdicțional.

9. Prin urmare, apreciem că toate aceste considerente sunt de natură a releva atât oportunitatea, cât și legitimitatea opiniei separate în cauză, contribuind, în final, pe lângă confirmarea suportului (mixt lato sensu) colegial și deliberativ care stă la baza independenței funcționale generale a instituției, la crearea unui cadru exhaustiv de analiză comparativă și control judecătoresc competent.

Aspecte „de fond":

10. Pe fond, opinia separată în speță este exprimată cu privire la dispozitivul actului adminstrativ-jurisdicțional al Consiliului prin care se hotărăște faptul că "utilizarea termenului 'penali' de către preşedintele României, Klaus Iohannis, reprezintă discriminare şi încalcă dreptul la demnitate a persoanelor care se află în procedură judiciară fără a fi condamnaţi, potrivit art. 2, alin. 1, si art 15. din O.G. 137/2000, republicată".

11. Cum corect s-a reținut la pct. 98 din opinia majoritară, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate a persoanei, interzicerea discriminării, în contextul obiectului prezentei

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

spețe. Potrivit jurisprudenței CEDO, pentru a fi primită o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:
- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calităţi: să fie previzibilă şi accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică şi
- să fie proporţională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenţia europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2005, p. 769-801).

12. Primele două condiții au fost analizate în opinia majoritară la pct. 100-103, analiză la care achiesează și opinia minoritară. **Diferența de opinii se prezintă în analiza ultimelor două condiții: ingerința să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit.**

13. În privința necesității ingerinței în exercitarea dreptului la liberă exprimare, analizăm: contextul în care s-au realizat declarațiile, conținutul acestora, obiectivul urmărit de reclamat prin declarațiile în cauză și rolul în societate a persoanei, autor al declarației.

Contextul în care s-au realizat declarațiile

14. Sumarizând aspectele prezentate în fapt, se reține că petenta a sesizat Consiliul cu privire la afirmațiile președintelului României, dl. Klaus Werner Iohannis, oferite în cadrul conferinței de presă din data de 15.02.2018.

15. Afirmațiile împricinate sunt: „Niște penali fac o încercare disperată să atace și să discrediteze DNA și conducerea acestei direcții. Această încercare este una jalnică și neconvingătoare, iar opinia mea despre munca DNA o cunoașteți, dar îmi face plăcere să o repet. După părerea mea DNA și conducerea fac o treabă foarte bună, iar această încercare de atac din partea unor penali e de natură să-mi confirme că DNA face o treabă bună."

16. Cea ce se reclamă în speță este utilizarea în context a termenului „penali", care, în opinia petentei și potrivit soluției majoritare a Consiliului, ar intra sub incidența dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art. 15. din O.G. 137/2000, republicată.

17. În opinia noastră, pentru a se putea stabili în speța dedusă soluționării incidența dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art 15. din O.G. 137/2000, republicată, este necesară, având în vedere particularitatea faptei (afirmații cuprinzând conotativ termeni echivoci), administrarea în cauză a unei duble analize (corelative), diferite în raport cu natura sa: una lingvistică (literală, cognitiv-discursivă și semantică), iar alta tehnico-juridică.

18. Astfel, examinarea încadrării afirmației în ipotezele juridice ale dispozițiilor legale precizate impune, într-o primă fază, analiza lingvistică a textului care cuprinde afirmația suspectată de conotație discriminatorie.

19. Prima etapă a acestui tip de analiză o vizează pe cea literală, care are menirea de a extrage înțelesul exact al afirmației împricinate. În plus, analiza literală se cere a se realiza în contextul întregii declarații oferite în cadrul conferinței de presă din data de 15.02.2018.

20. În considerarea declarației integrale, supuse modului de analiză anunțat, se desprinde înțelesul că aceasta a fost produsă într-un cadru jurnalistic lato sensu, respectiv în contextul organizării unei conferințe de presă prin intermediul căreia președintele României a urmărit să informeze publicul larg cu privire la temele care au făcut obiectul întâlnirii din respectiva zi dintre acesta și prim-ministrul României, dar și președintele Camerei Deputaților, întâlnire menită să definească "cadrul colaborării instituționale între președinte și noul guvern".

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

21. În acest context, una dintre declarațiile de presă oferite de către președintele României viza subiectul punctual, care făcuse anterior obiectul întâlnirii precizate, privind nemulțumirea și îngrijorarea relativ la noul scandal public constând în acuzațiile aduse de către anumite persoane cu statut de inculpat la adresa justiției, în speță la adresa DNA și a reprezentanților acestei instituții.
Cu această ocazie, președintele României produce afirmația reclamată a reprezenta discriminare.
Reținem, că președintele României se pronunță asupra unui subiect de interes public, modalitatea de funcționare a DNA. Declarațiile în cauză sunt opinii politice în sens larg
.

Conținutul declarațiilor

22. Din analiza literală și contextuală a acestei afirmații, se înțelege, conclusiv, că președintele României tinde să prezinte critic, cu îngrijorarea sui-generis rolului constituțional de „gardian" al bunei funcționări a autorităților publice, acuzațiile aduse de către anumite persoane (pe care le numește „penali") Direcției Naționale Anticorupție și conducerii acesteia, de natură a afecta buna funcționare a acestei instituții și de a compromite încrederea justițiabililor, a publicului larg, în sistemul de justiție național, pe care această structură îl reprezintă.

23. Din analiza cognitiv-discursivă a textului care include afirmația împricinată, analiză care are rolul de a detașa părțile de propoziție sau frază cele mai semnificative (stâlpii pe care se sprijină construcția întregii declarații: „*Această încercare este una jalnică și neconvingătoare*, ***iar opinia mea despre munca DNA o cunoașteți, dar îmi face plăcere să o repet. După părerea mea DNA și conducerea fac o treabă foarte bună***, *iar această încercare de atac din partea unor* ***penali e de natură să-mi confirme că DNA face o treabă bună***"), pentru a putea stabili dacă mesajul ajuns la receptori coincide cu intenția emitentului-autor, rezultă că scopul expres avut de președintele României la oferirea declarației era acela de a evidenția latura pozitivă a acitivității DNA în contextul rolului de asigurare a bunei funcționări a acestei instituții.

24. Mesajul acurat al declarației reclamate nu reflectă atât intenția autorului de a-i ofensa și denigra pe cei care realizează „încercarea de atac" (indiferent de statutul lor) la adresa DNA, cât voința acestuia de a sublinia activitatea bună, tenace și realizările pozitive ale acestei structuri la nivel de urmărire penală a infracțiunilor de corupție, asimilate etc., realizări care s-ar confirma ipso facto (prin chiar faptul constând în reacțiile adversative ale celor care fac obiectul activităților DNA).

25. Iar mesajul urmărit prin oferirea declarației are acoperire legitimă, circumscrisă dublei semnificații a rolului constituțional al președintelui (izvorât din dispozițiile art. 80, alin. 2 din Constituție), atât sub aspectul monitorizării și ocrotirii bunei funcționări a autorităților publice, cât și al garantării încrederii societății în instituțiile statului, cu atât mai mult în cele care definesc „statul de drept".

26. Ceea ce reclamă petenta (și se decide prin soluția majoritară) ca reprezentând discriminare este utilizarea termenului „penali" în construirea afirmației amintite.

27. Cu privire la acest aspect, se impune administrarea unei analize semantice, de natură a releva semnificația termenului în discuție și sensul acestuia în construcția declarației per ansamblu.

28. Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române, termenul „penal" semnifică: „PENÁL, -Ă, penali, -e, adj. Referitor la infracțiuni și la urmărirea și pedepsirea infractorilor. ◊ Drept penal (și substantivat, n.) = ramură a științei dreptului care studiază normele juridice cu caracter represiv. Cod penal = ansamblul principalelor norme juridice care definesc infracțiunile și stabilesc sancțiunile lor. Proces penal sau acțiune penală = acțiune în justiție pornită împotriva unui infractor cu scopul de a obține

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

pedepsirea lui potrivit legilor în vigoare. Fapt penal = infracțiune. Sancțiune penală = pedeapsă prevăzută de Codul penal. Clauză penală = clauză prin care părțile dintr-un contract convin ca, în caz de neexecutare, debitorul să-i dea creditorului un anumit lucru (de obicei o anumită sumă de bani). – Din lat. poenalis, fr. pénal."

29. Astfel cum rezultă din definiția termenului „penal", acesta are valoarea morfologică flexibilă a adjectivului variabil, care deține rolul de a determina substantive comune simple, cărora le atribuie însușirea unui domeniu sui-generis (juridic), de natura materiilor juridice (Drept penal; Cod penal); instituțiilor juridice (răspunderea penală - sancțiune penală/pedepsirea infractorilor); acțiunilor/procedurilor juridice (urmărire penală; acțiune penală); faptelor juridice (infracțiuni-fapte penale).

30. Așadar, termenul „penal" nu deține, în morfologia limbii române, valoarea substantivului (cu relevanță în speță) comun simplu: inculpat, respectiv infractor, astfel încât să se poată desprinde de plano înțelesul că sensul termenului în discuție este acela al inculpatului sau, după caz, al infractorului.

31. În urma analizei de tip semnatic a afirmației, circumstanțiat intenției autorului cu privire la utilizarea și adresarea termenului „penal" (adresantul identificat excede substantivelor comune simple pe care le determină stricto sensu adjectivul „penal": materii, instituții, acțiuni și fapte, laolaltă de natură juridică), se poate concluziona că termenul în discuție este utilizat inadecvat sub rigoare sintactică și morfologică (adresantul termenului ar fi persoana, ca subiect activ al faptei penale – „persoană penală").

32. Din această perspectivă analitică, s-ar putea ajunge la concluzia că însăși împrejurarea constând în utilizarea inadecvată a termenului „penali" în contextul declarației, sub efectul denaturării semanticii acestuia și persistării echivocului asupra sensului dat de către autor, este de natură a evita plasarea afirmației sub incidența dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art. 15. din O.G. 137/2000, republicată.

Obiectivul urmărit de reclamat prin declarațiile în cauză

33. Pe de altă parte, apreciem că analiza exhaustivă a speței impune cautarea sensului termenului „penali" în contextul declarației, corelativ intenției autorului și raportat, in extenso, la frecvența cu care acest termen obișnuiește să fie utilizat în diverse medii sociale (politică, media, publicul larg).

34. Astfel, se observă faptul că, în prezent, termenul „penal" este utilizat în mod frecvent în limbajul convențional, denaturând semantica termenului, sub intenția de a semnala aspectele ilicite legate de însăși persoana adresantului.

35. Din acest punct de vedere, pentru a putea analiza juridic fapta sub potențialitatea plasării acesteia în ipotezele legii antidiscriminare, este necesar a se cauta sensul urmărit de catre președintele României prin utilizarea termenului „penali", astfel încât să se poată stabili cu exactitate, dincolo de orice dubiu, că acesta a intenționat încălcarea dreptului procesual la prezumția de nevinovăție, respectiv a dreptului la demnitate a persoanelor adresante.

36. Întrucât afirmația reclamată nu este de natură a lămuri per se, în urma unei analize decontextualizate (in genere neindicată în cazul analizelor de specialitate), este necesar a se reveni asupra analizei în context a afirmației împricinate.

37. În acest mod, vom observa faptul că autorul afirmației, continuând sistematic expunerea firului logico-rațional al mesajului pe care intenționa să-l transmită publicului larg cu privire la subiectul tematic vizând nemulțumirea și îngrijorarea relativ la noul scandal public constând în acuzațiile aduse de către anumite persoane la adresa justiției, în speță la adresa DNA, precizează expressis-verbis, ulterior solicitării din partea presei a unor explicații cu privire la sensul termenului utilizat, că „Justiția, după

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

cum probabil va amintiti, se infaptuieste in sala de judecata. In aceasta situatie, nu ma vad chemat sa mediez intre DNA si persoane inculpate, nici nu este nevoie. In aceasta speta, judecatorii isi vor spune cuvantul, dupa care vom afla concluziile.".

38. Din interpretarea literală, logică și sistematică a întregii declarații, se poate extrage înțelesul că, potrivit explicațiilor explicite sau implicite, sensul oferit de către autor termenului „penali" este acela de **„persoane inculpate"**.

39. Determinând acest aspect, se cere a se stabili dacă prin utilizarea termenului „penali", în sensul de „persoane inculpate", autorul intenționează să afecteze prezumția de nevinovăție, respectiv să lezeze demnitatea acestor persoane, pe criteriul apartenenței la această categorie, astfel încât să fie atrasă incidența dispozițiilor legale amintite.

40. Or, dezlegarea acestei chestiuni o oferă chiar hotărârea CNCD în cauză, adoptată cu unanimitate, adecvat căreia utilizarea în context a termenului „inculpați" (și sintagme derivate) de către celălalt acuzat de discriminare, procurorul șef al DNA – Laura Codruța Kovesi, nu reprezintă discriminare, sub aspectul dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art. 15. din O.G. 137/2000, republicată.

41. Mai mult decât atât, cu privire la prezumția de nevinovăție, în cadrul declarației extinse președintele României se exprimă aprobativ cu privire la acest drept, atunci când, la precizarea unuia dintre jurnaliștii prezenți la conferința de presă cu privire la beneficierea persoanelor în discuție de prezumția de nevinovăție, președintele confirmă recunoașterea acestui drept procesual prin expresia: „Așa este."

42. Prin urmare, pentru rațiuni de similaritate factuală și consecvență logico-juridică, apreciem că soluția majorității cu privire la fapta președintelui României constând în utilizarea termenului „penali" în sensul de „persoane inculpate" (și reținându-se că, semantic, termenul „penal" nu definește „persoana infractor") trebuia să concorde, în lumina acelorași motive de fapt și de drept, cu soluția adoptată de către Colegiul director în cazul faptei procurorului șef al DNA.

43. În fine, lucrurile se simplifică în cazul în care sensul termenului „penali" ar viza doar persoanele condamnate definitiv („infractorii"), reținându-se că autorul viza exclusiv aceste persoane, întrucât față de acestea prezumția de nevinovăție nu mai operează ulterior condamnării definitive, iar aspectul lezării demnității acestor persoane va căpăta, pentru aceleași motive și aceeași rațiune logico-juridică, o soluție identică celei oferite în cazul persoanelor inculpate (dacă utilizarea în context a termenului „penali" în sensul de inculpați nu lezează demnitatea acestora, atunci nici sensul de condamnați nu poate afecta acest drept al persoanelor condamnate).

44. În completarea analizei lingvistive anterioare, precum și în completarea argumentelor Colegiului director în sensul neincidenței dispozițiilor legale precizate în cazul utilizării în context a termenului „inculpați" (și sintagme derivate), fie și sub jargonul „penali", vom aplica speței o analiză tehnico-juridică, după cum urmează.

45. Soluţionarea prezentei pricini presupune dezlegarea divergenţei de proporţionalitate iscată între, pe de o parte, dreptul la demnitate personală, corelativ inclusiv criteriului apartenenţei la categoria persoanelor inculpate (sau condamnate), reglementat prin dispozițiile art. 15 din O.G. nr. 137/2000R, iar pe de altă parte dreptul la libertatea de exprimare în raport cu principiul nediscriminării, statuat prin dispozițiile art. 2, alin. (8) din acelaşi act normativ.

46. Din interpretarea dispoziţiilor celor două articole de lege, rezultă că, prin dispoziţiile art. 15 din ordonanţă, legiuitorul a urmărit ca, sub obiectivului protejării dreptului la demnitate personală, să sancţioneze acel comportament manifestat în public, care are ca scop sau vizează atingerea demnităţii sau crearea unei atmosfere

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

ostile, degradante, ofensatoare a unei persoane, grup sau comunităţi, în legătură cu diferite „criterii".

47. Sintagma „acel comportament" se va interpreta în strânsă coroborare cu norma ordonanţei care are valoarea principiului care stă la baza interpretării și aplicării actului normativ în cauză (art. 2, alin. 8 din O.G. nr. 137/2000), potrivit căruia - dispoziţiile ordonanţei **nu pot fi interpretate** în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie şi a dreptului la informaţie.

48. Aşadar, în baza dispozițiilor O.G. nr. 137/2000R, legiuitorul permite sancţionarea doar a acelor comportamente publice care presupun un abuz de liberă exprimare, opinie şi informare.

49. Pentru ca acele comportamente sancţionabile potrivit dispozițiilor art. 15 din O.G. nr. 137/2000R să fie scoase de sub protecţia normei imperative a art. 2, alin. (8) din același act normativ, trebuie îndeplinită particularitatea juridică constând în intenţia lezării demnităţii.

50. Din conținutul dispozițiilor art. 15 din O.G. nr. 137/2000R rezultă înţelesul că intenţia, exprimată explicit prin sintagma „are ca scop sau vizează", reprezintă o caracteristică a textului de lege în speţă.

51. Doar sub condiţia acestei particularităţi - intenţia de a leza demnitatea personală, prin opinii, poate fi atrasă incidența dispozițiilor art. 15 din O.G. nr. 137/2000R, în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie şi a dreptului la informaţie.

52. Aplicarea principiului neîngrădirii libertăţii de exprimare presupune protejarea doar a acelor opinii prin care nu se intenţionează, direct sau indirect, lezarea demnităţii umane, în legătură cu anumite „criterii".

53. Per a contrario, în măsura în care, prin intermediul opiniilor exprimate se urmăreşte/intenţionează lezarea demnităţii sau crearea cadrului ostil şi ofensator, acestea rămân fără protecţia principiului în cauză şi intră sub incidenţa normei generatoare de răspundere juridică contravenţională (art. 15 din O.G. nr. 137/2000).

54. Prin urmare, în ideea protejării dreptului la demnitate, dispozițiile art. 15 din O.G. nr. 137/2000 permit, adecvat regulii de interpretare şi aplicare a acestei ordonanţe, instituită prin dispozițiile art. 2, alin. (8) din același act normativ, declanşarea angajării răspunderii juridice doar în raport cu acele opinii prin care se intenţionează lezarea dreptului la demnitate sau crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare, în legătură cu anumite criterii.

55. Cerința intenției pentru încadrarea faptei în aria de aplicare a dispozițiilor art. 15 din O.G. nr.137/2000 rezultă și din jurisprudența națională (ex. Sentinţa Civilă nr. 3977/11.12.2013, pronunţată de Curtea de Bucureşti, rămasă definitivă şi irevocabilă prin Decizia ÎCCJ nr.672/18.02.2015).

56. Din această perspectivă analitică se poate fixa în mod corect raportul de corespondenţă proporţională dintre, pe de o parte, dreptul la demnitate, concretizat în speţă prin ocrotirea demnităţii persoanelor inculpate (și, in extenso, condamnate), şi, pe de altă parte, dreptul la liberă exprimare, descris prin dreptul autorului declaraţiei reclamate de a-şi exprima opinia în scopul strict de a evidenția latura pozitivă a acitivității DNA în contextul rolului de asigurare a bunei funcționări a acestei instituții.

57. Reiterăm că mesajul exact și corect, extras din analiza de specialitate anterior expusă, nu reflectă atât intenția autorului de a ofensa și a denigra persoanele inculpate, numite convențional „penali", cât voința acestuia de a sublinia activitatea bună a DNA și de a se poziționa în mod legitim în sprijinul sistemului de justiție, atât sub aspectul monitorizării și ocrotirii bunei funcționări a autorității publice din domeniul justiției, cât

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

și al garantării încrederii societății în sistemul de justiție național și, in genere, în „statul de drept".

58. Rolul președintelui rezultat din dispozițiile constituționale se poate concretiza chiar prin poziții „de principiu" solidare cu instituțiile per se (exceptând persoane, față de care pot interveni aprecieri subiective), chiar aparent opozante și disonante criticilor, dacă acestea urmăresc nu să încalce drepturi și libertăți fundamentale, ci, precum în speță, să combată afectarea bunei funcționări a instituțiilor sistemului de justiție și a încrederii în statul de drept.

59. Sub acest aspect, precizăm că libertatea de exprimare, aşa cum este consacrată prin dispozițiile art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, respectiv prin dispozițiile art. 30 din Consituția României, reprezintă unul dintre drepturile fundamentale esenţiale într-o societate democratică bazată pe pluralism, toleranţă şi receptivitate.

60. Libertatea de exprimare subsumează inclusiv ideile şi opiniile care indignează, frapează sau tulbură societatea ori o frântură a sa. Această componentă a libertăţii de exprimare are la bază principiile pluralismului, concesivităţii şi spiritului de receptivitate fără de care o societate democratică este văduvită de substanţă.

61. Simplul fapt de a produce o afirmație prin care **președintele României urmărește, în esență, să consolideze buna funcționare a unei instituții a sistemului de justiție** și să combată compromiterea încrederii în acest sistem, vital pentru o democrație (în consolidare, precum cea a României), **fără a intenționa lezarea prezumției de nevinovăție sau a demnității criticilor, cu atât mai puțin a face apel, direct sau indirect, la intoleranță față de aceștia, nu ar putea trece drept un "discurs de ură", element esenţial ce trebuie avut în vedere la sancționarea libertăţii de exprimare.**

62. Altminteri, s-ar reţine o restrângere nerezonabilă a libertăţii de exprimare, respectiv a dreptului persoanei de a-şi exprima opiniile cu privire la anumite circumstanţe de fapt şi, contextualizat unui demers jurnalistic, o privaţiune a publicului de a fi informat obiectiv şi de a intra în posesia ideilor şi opţiunilor, cu atât mai mult a actorilor politici/factorilor decidenţi.

63. În acest sens, opinăm că dispozițiile art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu permit restrângeri ale libertăţii de exprimare în cazul discursului politic sau al celui care privește chestiuni de interes general (precum se prezintă indubitabil în cauză: îngrijorarea specifică rolului constituțional de „gardian" al bunei funcționări a autorităților publice în legătură cu acuzațiile aduse de către anumite persoane, acuzații neconfirmate de către autoritățle competente).

64. Din această perspectivă de analiză juridică, dublată de cea lingvistică, considerăm că, în speţă, se răspunde, grosso modo, regulii de corespondenţă proporţională impusă raportului dintre libertatea de exprimare şi prezumţia de nevinovăţie, respectiv demnitatea persoanelor inculpate (in genere), astfel încât să nu fie atrasă incidenţa dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art. 15. din O.G. 137/2000R, sub consecinţa antrenării răspunderii juridice contravenţionale faţă de autorul afirmațiilor în cauză, preşedintele României.

65. De altfel, lipsa caracterului discriminatoriu al unor asemenea declaraţii provenite de la oficialii statului (preşedintele României, prim-ministru etc.), a fost confirmată pe cale judiciară (ex. Decizia Î.C.C.J. nr. 1293/2009; Decizia Î.C.C.J. nr. 735/19.02.2015; Decizia Î.C.C.J. nr. 3086/19.11.2017 etc.).

66. Jurisprudenţa CEDO invocată în opinia majoritară nu este relevantă în speţă. Astfel, în cauza în **Cauza Allenet de Ribemont vs Franţei** , Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că afirmarea fără echivoc şi fără nici o rezervă a faptului

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

că o persoană era vinovată de comiterea unei infracţiuni, de către un reprezentant al statului constituie o atingere gravă a prezumţiei de nevinovăţie. În interpretarea art. 6 § 2 din CEDO, Curtea a considerat că o atingere a prezumţiei de nevinovăţie poate să provină nu numai de la un judecător, ci şi de la alte autorităţi publice. În speţă, în cursul unei conferinţe de presă, după arestarea reclamantului, înalţi oficiali ai poliţiei au exprimat, fără nici o nuanţă sau rezervă ideea după care reclamantul era complice la un asasinat. Este vorba de o declaraţie de culpabilitate care, pe de o parte, incita publicul să creadă că este reală, şi, pe de altă parte, afecta stabilirea faptelor de către judecătorii competenţi. CEDO reţine atingerea prezumţiei de nevinovăţie în speţă, invocând încălcarea art. 6 par. 2 din Convenţie, **nu și art. 14 – Interzicerea discriminării**.

67. În **Hibbert vs Olandei** s-a arătat că o constatare a unei instanţe de judecată care sugerează culpabilitatea unei persoane este în contradicţie cu prezumţia de nevinovăţie, **în timp ce o simplă referinţă la o stare de suspiciune a fost considerată ca fiind admisibilă**. În speţă, refuzul instanţelor de a acorda vreo despăgubire reclamantului s-a fondat pe faptul că mai mulţi martori au susţinut vinovăţia sa, astfel încât existau motive rezonabile de a crede că acesta săvârşise o infracţiune, ceea ce a justificat, în mod licit, arestarea sa preventivă. În consecinţă, decizia instanţelor de respingere a cererii de desdăunare a reclamantului nu violează prezumţia de nevinovăţie a acestuia. La 24 septembrie 1991, suspectat de furt calificat, reclamantul a fost arestat. În urma rejudecării, reclamantul a fost achitat din cauza lipsei unor probe suficiente ale vinovăţiei. În consecinţă, reclamantul a cerut reparaţii financiare pentru detenţia suferită şi plata cheltuielilor de judecată, însă cererile sale au fost respinse.

68. În cauza **Salabiaku vs Franţei**[4], Curtea a considerat că, în anumite domenii, utilizarea unor prezumţii de fapt pentru a stabili vinovăţia unei persoane nu contravine prezumţiei de nevinovăţie a acesteia. Orice sistem de drept cunoaşte astfel de prezumţii, însă în materie penală statele sunt obligate să nu depăşească anumite limite în utilizarea lor, întrucât prin utilizarea lor excesivă puterea de apreciere a judecătorului ar fi golită de conţinut, dacă vinovăţia unei persoane ar fi stabilită pe baza unor prezumţii. În consecinţă, Curtea a considerat că astfel de prezumţii sunt admisibile doar în măsura în care sunt rezonabile, prezumă lucruri dificil sau imposibil de probat şi pot fi răsturnate de către persoana interesată.

69. După cum putem observa, niciuna dintre speţele CEDO invocate de opinia majoritară nu este comparabilă cu declarațiile din prezenta cauză. De asemenea, CEDO, în niciuna dintre cazuri nu analizează faptele sub aspectul încălcării art. 14 din Convenție, interzicerea discriminării.

Rolul în societate a persoanei, autor al declarației

70. Pe de altă parte, distinct de atragerea incidenței dispozițiilor O.G. 137/2000R, sub consecințele antrenării răspunderii juridice în speță, se impune precizarea că statutul președintelui României, precum și rolul constituțional al acestuia creează obligația unei exigențe și rigori sporite în conduita publică.

71. Prin aceasta ar trebui să se înțeleagă obligația alegerii unor forme adecvate de exprimare și evitarea acelora interpretabile, care pot, fie și indirect și involuntar, crea sentimentul personal al adresanților sau chiar senzația publică de cadru ostil și pot conduce la escaladarea tensiunilor și chiar la intoleranță din partea publicului cu privire la anumite drepturi de care, în definitiv, persoanele inculpate nu sunt deposedate. Aceasta cu atât mai mult având în vedere faptul că un oficial de înalt rang garantează,

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

cu personalitatea, calitatea și reputația sa, percepția mesajului public și, în general, conduita în societate.

Concluzii

72. Partea reclamată a emis declarațiile în cauză **în contextul** existenței unei dezbateri publice, cu privire la un subiect de interes public: modalitatea de funcționare a Direcției Naționale Anticorupție, în lumina acuzațiilor formulate în spațiul public, de politicieni care au avut calitatea de inculpați în dosare penale administrate de DNA. Președintele statului a formulat o opinie cu privire la acest subiect de interes public, acordând credit Direcției Naționale Anticorupție.

73. **Intenția** președintelui nu a fost de a disemina în public informații prin care să incite publicul la a crede că persoana care a adus acuzații privind DNA prin înregistrările publice ar fi vinovată, prejudiciind astfel aprecierile care urmau a fi făcute de autoritățile judiciare competente. Partea reclamată a utilizat inadecvat termenul de "penali", având intenția **de a realiza o simplă referință la o stare de suspiciune** rezultată din calitatea de inculpat al persoanei, fost deputat, om politic, într-un dosar penal instrumentat de DNA, aflat în curs de judecată. **O simplă referință la o stare de suspiciune, rezultată din calitatea de inculpat a persoanei publice, om politic,** este admisibilă într-o declarație politică a președintelui statului.

74. **Prin simpla referință la o stare de suspiciune** care vizează persoana care aduce acuzații DNA, președintele statului și-a exprimat rezerva privind învinuirile, și a oferit sprijin instituției statului în cauză. Prin declarațiile sale, președintele nu a făcut referire la vinovăția persoanei publice în cauză, ci a arătat posibilul motiv, interesul acestuia în acuzațiile formulate împotriva DNA. Aceste informații erau necesare în contextul dezbaterii publice: o persoană publică, fost deputat, om politic, având calitatea de inculpat într-un proces penal formulează acuzații împotriva procurorilor care au demarat urmărirea penală față de aceasta.

75. De asemenea, relevant este și momentul în care s-a făcut declarația. **Simpla referință la o stare de suspiciune** a persoanei care a formulat acuzații împotriva DNA, a intervenit în momentul în care dosarul față de acesta era judecat la ICCJ în faza de recurs, și nu într-un stadiu incipient al anchetei.

76. Atitudinea președintelui în gestionarea unei plângeri a unui cetățean (persoană publică, fost deputat, politician) cu privire la funcționarea unei instituții publice poate fi subiect de dezbatere publică, în care se exprimă puncte de vedere contrare. Reacția președintelui statului poate fi calificată ca fiind corectă sau nu, dar ea se încadrează în limitele libertății de exprimare, fiind o declarație politică, care nu a vizat diseminarea în public a vinovăției penale a unei persoane.

77. Având în vedere considerentele mai sus exprimate, apreciem că, faptele sesizate nu constituie discriminare, declarațiile în cauză nu depășesc limitele libertății de exprimare, astfel nu se justifică ingerința statului în dreptul la liberă exprimare a părții reclamate.

Opinie separată susținută de: Asztalos Csaba Ferenc, Dincă Ilie, Popa Claudia Sorina

Opinie separată exprimată de Haller István:

În motivarea opiniei mele separate invoc unele dintre hotărârile CNCD, neconcordante cu prezenta hotărâre, prin modul de analiză și votul acordat de cei care au susținut de această dată respingerea excepției lipsei calității procesuale active a unei persoane juridice de drept privat care nu este organizație neguvernamentală, constatarea discriminării și aplicarea amenzii contravenționale.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

1. Calitatea procesuală activă a persoanei juridice

Hotărârea nr. 165 din 25.03.2015 în Dosarul nr. 447/2014: se admitere excepţiei lipsei calităţii procesuale active a S.C. R. S.R.L., motivând „Examinând conţinutul petiţiei şi legislaţia în vigoare şi dezbătând excepţia lipsei calităţii procesuale active invocată din oficiu, Colegiul Director constată că petentul este o sociatate comercială, S.C. R. S.R.L., nefiind incidente prevederile art. 1 alin. 2 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, republicată."

Hotărârea nr. 166 din data de 25.03.2015 în Dosarul nr. 560/2014 (titular de dosar Anamaria Panfile): se admitere excepţiei lipsei calităţii procesuale active a S.C. N.T. S.R.L., motivând „Examinând conţinutul petiţiei şi legislaţia în vigoare şi dezbătând excepţia lipsei calităţii procesuale active invocată din oficiu, Colegiul Director constată că petentul este o sociatate comercială, S.C. N.T. S.R.L., nefiind incidente prevederile art. 1 alin. 2 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, republicată." (au votat pentru: Asztalos Csaba Ferenc, Gheorghiu Luminița, Lazăr Maria, Panfile Anamaria, Vasile Alexandru Vasile, împotrivă Haller István).

2. Constatarea faptei

Hotărârea nr. 4 din 13.01.2016 în Dosarul nr. 528/2015, având ca obiect afirmațiile lui Victor Viorel Ponta (prin care numește persoane cu deficiențe de vorbire „hiene râraite"), constată că afirmația nu excede libertății de exprimare:

„Constatăm că nu există niciun element de incitare împotriva femeilor, nu suntem în prezenţa unui "pericol evident şi prezent" (clear and present danger), existând posibilitatea de reacţie publică la adresa declaraţiilor părţii reclamate. Mai mult, din conţinutul declaraţiei reiese în mod clar că, reclamatul nu face referire nici la doamna Gorghiu şi nici la Organizaţia Femeilor liberale.

Considerăm, că într-o societate democratică nu se impune măsura limitării libertăţii de exprimare în acest caz.

Faptele sesizate nu depăşesc limitele libertăţii de exprimare, nu constituie fapte de discriminare pe criteriul de gen, în sensul în care se impune constatarea unei contravenţii şi aplicarea unei sancţiuni contravenţionale ca instrument juridic.

Considerăm că lipsa de rigoare a discursului persoanelor aflate în funcţii de demnitate publică, atunci când se exprimă cu privire la importante chestiuni publice, nu poate fi corectată prin limitarea libertăţii de exprimare şi prin aplicarea unei sancţiuni contravenţionale. Democraţia se hrăneşte din libertatea de exprimare, limitele comunicării pot fi depăşite, pas cu pas, tocmai prin argumentare şi deci prin dialog. Cu atât mai serios este pericolul negării libertăţii de exprimare când aceasta foloseşte temele egalităţii de şanse şi nediscriminării ca instrument al luptei politice interne, compromiţându-le.

Consiliul se delimitează de astfel de exprimări, dar nu consideră necesară limitarea libertăţii de exprimare prin ingerinţa statului.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Inadecvarea unor termeni şi neglijenţa în exprimare nu schimbă semnificaţia declaraţiei Primului Ministru. Totuşi, pentru viitor, statutul constituţional al Primului Ministru şi rolul acestuia în cadrul democraţiei consituţionale îl obligă să îşi aleagă forme adecvate de exprimare, astfel încât prin declaraţiile publice să evite comentarii interpretabile şi care pot răspândi şi conduce la creşterea intoleranţei."

Hotărârea nr. 164 din 24.02.2016 în Dosarul nr. 503/2015, având ca obiect următoarele afirmații făcute pe un post de televiziune, referitor la musulmani: „cei care cred în Allah sunt fără Dumnezeu", respectiv că au „un alt Dumnezeu", constată că afirmația nu depășește limita libertății de exprimare, întrucât „nu există niciun element de incitare împotriva musulmanilor, nu suntem în prezența unui «pericol evident și prezent»".

Hotărârea nr. 288 din 10.05.2017 în Dosarul nr. 164/2017, având ca obiect afirmațiile lui Ioan Deneș, senator PSD: „În momentul în care dorești să externalizezi acest comportament, pe care eu îl consider că îmi încalcă libertatea mea, libertatea mea de a merge pe stradă cu copilul meu personal sau cu nepotul și să mă întrebe copilul care este familia normală, cea pe care o vede acasă și în care l-am crescut sau aia pe care o vede pe stradă, aici este... (...) Când o sa apara lege, eu respect legea. Dacă nu o să apară, nu au voie să facă acest lucru, pentru că nu este lege, e simplu.", se analizează și se constată următoarele:

„5.29. Colegiul director, reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăţi democratice şi plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanţial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituţie şi constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creaţiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a ştiinţei şi libertatea creaţiei. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă şi libertatea conştiinţei, a religiei şi libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetăţeanului la procesele sociale şi politice. Exprimarea liberă a opiniilor şi credinţelor, chiar şi a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiţia fundamentală a existenţei unei societăţi vii şi capabilă de dezvoltare.

5.30. În nenumăratele decizii asupra libertăţii de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informaţiile şi ideile primite favorabil sau cu indiferenţă ori considerate inofensive, dar şi acele care şochează sau deranjează. Acestea sunt cerinţele pluralismului, toleranţei, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei,).

5.31. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudenţa sa subsecventă în materie, că "libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esenţiale ale unei societăţi democratice şi una din condiţiile primordiale ale progresului societăţii şi împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informaţiile şi ideile primite favorabil sau cu indiferenţă [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar şi pe acelea care ofensează, şochează sau deranjează. Acestea sunt cerinţele pluralismului, toleranţei şi spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică." (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer şi

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes şi Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

5.32. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertăţii de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcţionare a unei societăţi democratice.

5.33. În speţa de faţă nu se impune interferenţa statului în limitarea libertăţii de exprimare, partea reclamată urmărind să sublinieze anumite aspecte apreciate ca negative.

5.34. Trebuie avute în vedere sterotipurile, atât cele pozitive, cât şi cele negative, atât de către societate în general cât şi de politicieni, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăţi care îşi respectă toţi semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

5.35. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de reclamat, conţinutul declaraţiei, contextul în care a avut loc, conţinutul declaraţiei, rolul în societate a persoanei, autor al afirmaţiei, constatăm că în speţă „nu este necesară într-o societate democratică" o ingerinţă în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenţie potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) şi art. 15 din O.G. 137/2000, republicată."

Hotărârea nr. 356 din 14.06.2017 în Dosarul nr. 190/2017 (, având ca obiect afirmațiile lui Codrin Ștefănescu, secretar general adjunct al PSD: „(...) modul cum această minoritate vrea să-şi externalizeze acest comportament, nu trebuie şi promovat public. Eu vreau ca băieţelul meu, care acum are opt luni, atunci când va face patru ani să nu vadă doi bărbaţi că se ţin de mână sau se sărută în mijlocul străzii. Au drepturi, noi milităm pentru drepturi şi libertăţi, dar în cazul acesta se manifestă în intimitate. Nu în mod public, nu înfiază copii, nu se căsătoresc. Suntem un popor cu condiţie creştină. (...) Eu am semnat alături de câteva sute de mii de membri PSD, la scrisoarea pentru Coaliţia Familiei, ţinem la lucrul acesta, sunt creştin ortodox, băieţelul meu nu trebuie să vadă cuplurile alea care se ţin de mână pe stradă, au libertatea lor, dar în intimitate. (...)Vi se pare normal să se ţină de mână pe stradă un bărbat cu barbă cu unul cu mustaţă? Mie nu mi se pare normal. Trei milioane de români au semnat petiţia pentru ca familia să fie formată dintr-un bărbat şi o femeie. Nimeni nu vă încalcă drepturile şi libertăţile, dar faceţi ce vreţi la voi acasă", se analizează și se constată următoarele aspecte:

• „Identificarea unei «nevoi imperioase», respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exerciţiul libertăţii de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorităţii naţionale îi revine atributul evaluării existenţei unei «nevoi imperioase» susceptibile de o anumită marjă de apreciere»."

• „În scopul de a determina dacă afirmaţiile, obiect al prezentei sesizări, constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de reclamat, contextul în care a avut loc, conţinutul afirmaţiei, modul de prezentare a acestuia, rolul în societate al persoanei, autor al afirmaţiei."

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

• „Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să disemineze opinii legate de comunitatea LGBT, ori a urmărit doar informarea publicului asupra unui subiect de interes public."

• „Colegiul apreciază că, în speţă, declaraţiile părţii reclamate au avut rolul de a informa publicul, de a răspunde cu privire la chestiuni de importanţă majoră (iniţiativa de revizuire a Constituţiei) urmărindu-se tocmai clarificarea unor aspecte importante."

• „Afirmaţiile făcute au avut un rol important în sfera de dezbatere publică, utilă şi necesară."

• „Astfel, Colegiul nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză nu s-a depăşit sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică aducând atingere comunităţii LGBT."

• „Exprimarea folosită nu este cea mai fericită, C.N.C.D. disociindu-se de afirmaţiile făcute, stereotipurile de acest gen putând ofensa membrii acestei comunităţi. Totuşi, declaraţia nu atinge o limită prin care să se încalce un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar."

• „Libertatea de exprimare este preţioasă pentru orice persoană dar în mod deosebit are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcţii de demnitate publică, pentru partidele politice şi pentru membrii acestora, deoarece ei reprezintă pe cei care le dau votul, răspund preocupărilor acestora şi le apără interesele (a se vedea Corneliu Bârsan, Convenţia Europeană a drepturilor omului, Comentată şi adnotată, vol. I, pag. 750, pct. 66). Ingerinţa în limitele libertăţii de exprimare a unei persoane aflate în funcţie de demnitate publică impune o aplicare strictă din partea statului."

• „Una din principalele caracteristici ale democraţiei constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violenţă, problemele pe care le are de soluţionat un stat, chiar şi atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democraţia se «hrăneşte» din libertatea de exprimare."

• „Astfel, o ingerinţă a statului în această speţă, prin constatarea şi sancţionarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertăţii de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproporţională în raport cu pericolul social al faptei şi cu scopul urmărit. O ingerinţă a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul libertăţii de conştiinţă."

• „Reiterăm faptul că este esenţial pentru demnitari şi politicieni ca atunci când se exprimă în public să manifeste o responsabilitate corespunzătoare funcţiei de demnitate publică pe care o deţin şi să evite comentarii care pot răspândii şi conduce la creşterea intoleranţei."

• „Având în vedere obiectivul urmărit de reclamat, conţinutul afirmaţiilor, contextul în care a avut loc, rolul în societate a persoanei, autor al afirmaţiei, constatăm că în speţă «nu este necesară într-o societate democratică» o ingerinţă în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenţie potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) şi art. 15 din O.G. 137/2000, republicată."

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ
C.N.C.D.
ROMÂNIA
WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

3. Amendarea faptei

Hotărârea nr. 437 din 10.07.2013 în Dosarul nr. 47/2013 constată: „studiile date publicităţii «Raport pe marginea proiectului Legii Naţionale privind situaţia minorităţilor din perspectiva egalităţii de şanse» şi «Slăbirea comunităţii româneşti din Harghita-Covasna» discriminează direct pe criteriul etnic, aducând atingere demnităţii persoanelor de etnie maghiară din România. Astfel, se reţine că la elaborarea studiilor reclamatul a folosit instrumente ca: măsuratoarea «indicelui cefalic» precum şi un indice de analiză a sângelui, «isohamaglutinare», precum şi o cercetare în trei sate cu etno-simbolism şi interacţionism simbolic, cu o teorie americană de peste 40 de ani, cu interviuri inexistente sau proaste, agresivitate, incoerenţă, iar datele despre focus-grupuri, hărţile mentale lipsesc cu desăvârşire. Înterbările adresate respondenţilor aveau deja formulat răspunsul (1.V-aţi da copiii după ei? 2. V-aţi lăsa copiii să fie prieteni cu ei? 3. Lucraţi la câmp, sau la oraş împreună cu ei? 4. Vă place cu ei ca vecini? 5. Vă place să staţi la vorbă cu ei, să-i aveţi de cunoştinţe? 6. Ar fi îndeajuns să vă întâlniţi în afara localităţii cu ei? 7. Sau v-ar plăcea să stea mai bine în afara României?). Deşi principiile cercetării presupune neutralitate, imparţialitate, obiectivitate Colegiul constată că, în elaborarea celor două studii au fost încălcate toate aceste principii, prin metodele şi instrumentele folosite aducându-se atingerea demnităţii umane pe criteriul etnic". Se aplică sancţiunea de averisment, fără motivare.

Hotărârea nr. 720 din 11.12.2013 în Dosarul nr. 662/2012, având ca obiect afirmaţii discriminatorii la adresa unor copii romi, se aplică sancţiunea de avertisment, fără motivare („raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul director dispune sancţionarea cu avertisment a celor două părţi reclamate").

Hotărârea nr. 690 din 19.11.2014 în Dosarul nr. 370/2014, având ca obiect afirmaţii jignitoare făcute de Petru Cristian Bodea, senator USL, la adresa comunităţii maghiare („Nu înţeleg de ce maghiarii din România vomită daca folosesc limba română. În schimb, pe aceia care nu vor să înveţe sau să folosească limba română îi invită să se mute în Ungaria. Cât despre politicienii de la UDMR, le-ar prescrie un control la psiholog, de două ori pe an, pentru tratarea complexelor sau/şi a frustrărilor pe care le au în materie de limba română. UDMR consideră că-şi poate permite să violeze statul român şi să abuzeze de toleranţa românilor."), se aplică sancţiunea de avertisment, fiind reţinute următoarele: „Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancţiuni efective, proporţionale şi descurajante. Proporţionalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcţie de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Luând in considerare contextul, anume faptul că reclamatu a prezentat scuze publice pentru modul brutal în care s-a exprimat şi a dorit să accentueze faptul că raţiunile sale nu au fost cu intenţia de a discrimina cetăţenii de etnie maghiară, Colegiul director a apreciat ca se impune aplicarea sanctiunii contraventionale a avertismentului."

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ C.N.C.D. ROMÂNIA

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Hotărârea nr. 531 din 18.11.2015 în Dosarul nr. 322/2015), având ca obiect afirmații jignitoare la adresa unei persoane de etnie romă („hoață, handicapată, nebună, tigancă"), se aplică sancțiunea de avertisment față de F.R., fără motivare.

Hotărârea nr. 18 din 13.01.2016 în Dosarul nr. 448/2015, având ca obiect afirmații jignitoare la adresa unei persoane cu dizabilități, făcute de subprefectul județului Ilfov, se aplică sancțiunea de avertisment, fiind reținut: „Cu privire la sancţionarea faptelor de discriminare, Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancţiuni efective, proporţionale şi descurajante. Totodată, având în vedere calitatea reclamatului, Colegiul director recomandă acestuia să manifeste mai mulă prudenţă în exprimare şi, în felul acesta, să evite să aducă atingere demnităţii umane, indiferent de categoria vizată."

Hotărârea nr. 75 din 27.01.2016 în Dosarul nr. 263/2015, având ca obiect afirmații referitoare la o persoană de etnie romă („oamenii ăștia nu vor sa învețe", „este în ADN-ul lor", „ţiganii nici să muncească nu vor"), se aplică sancțiunea de avertisment față de reclamatul S.R.T, fără nici o motivare.

Hotărârea nr. 158 din 18.04.2018 în Dosarul nr. 456/2017, având ca obiect „jigniri, expresii triviale, obscene, apelative peiorative legate de etnia petentului", se aplică sancțiunea de avertisment față de reclamatul I.L., reținându-se starea de provocare a părţii reclamate și „având în vedere că reclamata se află la prima faptă de discriminare".

4. Concluzii

Susțin formularea recomandărilor pentru cei doi reclamați, având în vedere faptul că în lupta împotriva combaterii corupției s-au lăsat atrași într-un mediu al declarațiilor de natură politică, utilizând un limbaj preluat din presa de slabă calitate, menit să atragă opinia publică ignorantă. O astfel de atitudine nu este benefică scopului, și nu pot accepta ideea că scopul ar scuza mijloacele.

Totuși, consider că afirmațiile reclamaților nu exced libertății de exprimare, având în vedere jurisprudența CEDO în domeniu.

În acest sens au relevanță următoarele principii enunțate de CEDO:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligaţii şi responsabilităţi (HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; GLIMMERVEEN şi HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 şi 8406/78, 11 octombrie 1979); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase şi credinţelor este legitimat să se includă obligaţia de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alţii, profanează sau care reprezintă o ingerinţă în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relaţiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relaţie cu afirmaţii care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (OTTO-PREMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr.

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ C.N.C.D. ROMÂNIA
WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);

- toleranţa şi respectarea demnităţii umane constituie fundamentul democraţiei şi societăţii pluraliste, prin urmare este necesar ca în societăţile democratice să se sancţioneze sau chiar să se prevină orice formă de de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranţă, cu condiţia ca orice formalitate, condiţie, restricţie sau amendă impusă să fie proporţională cu legitimitatea invocată (GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertăţii de exprimare în situaţia în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existenţa nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislaţiei cât şi a modului de aplicare al legislaţiei de instanţele independente: CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricţia sau sancţionarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; LINGENS împotriva AUSTRIEI, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 39; OTTO-PREMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; LEHIDEUX şi ISORNI împotriva FRANŢEI, nr 55/1997/839/1047, 23 semptembrie 1998, § 51; FRESSOZ şi ROIRE împotriva FRANŢEI [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; CEYLAN împotriva TURCIEI [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; ERDOĞDU şi INCE împotriva TURCIEI, nr. 25067/94 şi nr. 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; GERGER împotriva TURCIEI, nr 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; SÜREK şi ÖZDEMIR împotriva TURCIEI, nr. 23927/94 şi nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/iii; SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI, nr 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/ii; ÖZTÜRK împotriva Turciei [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; NILSEN şi JOHNSEN împotriva NORVEGIEI [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; NEWS VERLAGS GMBH & COKG împotriva AUSTRIEI, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; ERDOĞDU împotriva TURCIEI, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 53; ŞENER împotriva TURCIEI, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; ŞENER împotriva TURCIEI, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; İBRAHIM AKSOY împotriva TURCIEI, nr. 28635/95, 30171/96 şi 34535/97, 10 octombrie 2000, § 53; E.K. împotriva TURCIEI, nr 28496/95, 7 februarie 2002, § 71; KARKIN împotriva TURCIEI, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 29-30; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38);

- Convenţia nu lasă prea mult spaţiu restricţiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile faţă de guvern trebuie să fie mai pronunţată decât privind cetăţeni privaţi, chiar şi politicieni; într-un sistem democratic acţiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autorităţile legislative şi judiciare, dar şi de opinia publică; poziţia dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancţiunile penale, întrucât are alte posibilităţi de a răspunde la atacuri şi critici injuste; autorităţilor competente ale statului rămân suficiente posibilităţi de a adopta, în calitatea lor de garanţi ai ordinii publice, măsuri de sancţionare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuşi în situaţia în care afirmaţiile incită la violenţă împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ
C.N.C.D.
ROMÂNIA
WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

segment al societăţii, autorităţile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertăţii de exprimare (CASTELLS împotriva SPANIEI, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58; INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 54; GERGER împotriva TURCIEI, nr 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; SÜREK şi ÖZDEMIR împotriva TURCIEI, nr. 23927/94 şi nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 60; SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 61; SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 57; OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI, nr 24246/94, 8 iulie 1999, § 46; ERDOĞDU împotriva TURCIEI, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 62; ŞENER împotriva TURCIEI, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 40; İBRAHIM AKSOY împotriva TURCIEI, nr. 28635/95, 30171/96 şi 34535/97, 10 octombrie 2000, § 52; E.K. împotriva TURCIEI, nr 28496/95, 7 februarie 2002, § 70; KARKIN împotriva TURCIEI, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 28);

- libertatea de exprimare are o importanţă specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanţii unui electorat, care trebuie să-şi atragă atenţia asupra preocupării lor; limitarea libertăţii de exprimare pentru un politician aflat în opoziţie sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (CASTELLS împotriva SPANIEI, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46);

- fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricţii şi sancţiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53).

Aplicând aceste principii, constat următoarele:

- expresia „penali" poate ofensa, utilizarea acestui termen nu contribuie la o formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relaţiilor umane; în mod similar, ofensează și termenul de „hiene rărâite", însă față de afirmația făcută de Victor Ponta Colegiul director a luat decizia că nu excede libertății de exprimare;

- este necesar ca în societăţile democratice să se sancţioneze orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranţă, însă expresia de „penali", nici ca expresie, nici în contextul utilizat, nu diseminează, incită, promovează sau justifică ura; în schimb, afirmația „cei care cred în Allah sunt fără Dumnezeu" este de natură să justifice ura bazată pe intleranță față de musulmani; privind sancțiunea, precizez că Colegiul director a aplicat avertismente în situația în care discriminarea a vizat minorități etnice sau persoane cu dizablitate, în acest caz însă a decis aplicarea unei amenzi contravenționale; CEDO arată prin hotărârile sale că discriminarea etnică (rasială) este cea mai gravă formă de discriminare și nu discriminarea pe criteriul situației juridice (cum sunt inculpații, denumiți „penali");

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertăţii de exprimare în situaţia în care există o nevoie publică urgentă; în analiza mea, există o nevoie publică urgentă în situația în care o afirmație vizează persoane vulnerabile, împotriva cărora există o serie de stereotipuri negative în societate și care se confruntă zilnic cu discriminarea datorită apartenenței lor; observ însă că în opiniile majoritare exprimate de colegii mei persoanele cu dizabilitate, minoritățile religioase sau sexuale nu trebuie protejate,

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

comparativ cu „penalii" (utilizat în sensul de inculpați); însuși legislația prevede limitarea unor drepturi ale inculpaților, spre exemplu privind calitatea de membru în Colegiului director din cadrul CNCD se suspendă la punerea în mișcare a acțiunii penale: „În situaţia în care împotriva unui membru al Colegiului director se pune în mişcare acţiunea penală, acesta se considera suspendat de drept din funcţie până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti" (art. 26 alin. 6 din O.G. nr. 137/2000);

- discursul politic este mai liber, dar nu beneficiază de o libertate absolută; din punctul meu de vedere, limita reprezită utilizarea unor expresii jignitoare utilizate față de grupuri vulnerabile.

Motivat: Haller István

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO